

LOVEC 11

glasilo Lovski zveze Slovenije

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXIV., št. 11
november — listopad 1981

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Jelo Gašperšič

Odgovorni urednik Boris Lesković

Miha Adamič, Drago Bitenc, France Cvenkel, Janez Černač, Vitomir Mikuletič, Janko Perat, Ciril Štrumbelj, Polona Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor France Cvenkel

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 300 izvodih.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj
po članu lovske družine Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana naročnina za glasilo LOVEC za leto 1981, je 450 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo 600 din. Posamezen izvod revije je 30 din. Naročnino je treba plačati vnaprej na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana.

Telefon (061) 20 989.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 100 din, od 15 do 25 besed 120 din, od 25 do 30 besed 250 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Uredništvo	364	100 let organiziranega hrvatskega lovstva
Veljko Varičak	366	Trideset let sodelovanja na medpokrajinskih lovskih konferencah
Dane Namestnik	367	Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in registov
Miloš Kelih	369	Še nekaj o gojitvi gamsov
Lojze Černe	371	Vpliv ujed na malo divjad
Republiška veterinarska uprava	373	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Francè Avčin	375	Lovske razmere pri nas v času cesarice Marije Terezije
Andrej Klemenc	377	Bogata zgodovina lovstva na območju Ribnice
Po lovskem svetu:	379	Lovstvo in divjad v Nemški demokratični republiki (Nadaljevanje in konec) — Borivoj Terčelj
Lovska organizacija:	381	Člani Kluba prijateljev lova na strelski preizkušnji — M. Kelih
	384	Ptuj gostitelj najboljših slovenskih in jugoslovanskih strelcev — M. Sotlar
Jubilanti:	385	Ivan Hercog — 95 let
Literatura:	386	Izšla je knjiga »Zbirka orožja Josipa Broza Tita« — V. Varičak
Klub Diana:	387	Foto lov Kluba Diana v Trenti — T. Kočar
V spomin:	388	Jože Bizjak
Lovski oprtnik:	389	Mufloni na Boču — A. Vezjak
Mladi pišejo:	391	
Lovska kinologija:	391	Republiška in lokalna tekma po krvnem sledu — T. Hafner

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Merilo za ocenitev kakovosti gamsov je razvitost rogljev, ločeno po starosti in spolu. Telesna razvitost oziroma telesna teža je kot merilo kakovosti manj uporabna, ker teža živali med letom niha, zlasti v času glavnega lova na gamse, to je neposredno pred prskom, med prskom in po njem. Pri kozah je telesna teža v veliki meri odvisna tudi od tega, če vodi kozlička ali ne. Telesno razvitost, kot merilo kakovosti, je najlažje ugotavljati pri kozličih in enoletnikih, zlasti v tropu. Najprej je potrebno odstreliti vse take gamse, ki kažejo znake bolezni, mršave in nepravilno ter nepravočasno prebarvane, kajti taki so najdovzetnejši za bolezni, kot so gamsja garjavost, kužna gamsja slepota, virusna pljučnica in druge.

Foto Oskar Dolenc, Diana

SLIKE NA DRUGI STRANI OVITKA — NA 362. STRANI LETNIKA LXIV:

1. Srna v novembru

Foto Konrad Lampe, Diana

2. Poljski zajec

Foto Janez Papež, Diana

3. Medved se rad postavi na zadnje noge

Foto Konrad Lampe, Diana

100 let organiziranega hrvatskega lovstva

Pogovor s Kazimirom Jelovico, predsednikom predsedstva Lovske zveze Hrvatske

Uredniški odbor glasila Lovec se je odločil, da ob proslavljanju 100-letnice organiziranega hrvatskega lovstva da tej manifestaciji poseben poudarek tudi v našem glasilu. S Hrvatsko nas druži sorazmerno dolgo mejno področje, saj s slovenske strani meji z njo kar 10 zvez lovskih družen in 2 lovski organizaciji združenega dela. V sodobnem lovstvu je potrebno tudi na mejnih področjih načrtovati in usklajevati gojitev in varstvo divjadi ter lov. Stiki med slovenskimi in hrvatskimi lovskimi organizacijami so bili dobri, tovariški že od nekdaj. V zadnjem času pa je prišlo še do tesnejšega sodelovanja med lovskimi druženimi in društvi do republiških lovskih organizacij. V imenu bralcev našega glasila smo zaprosili predsednika predsedstva Lovske zveze Hrvatske, Kazimira Jelovico, da nam odgovori na nekaj vprašanj.

Tovariš predsednik, 100 let organiziranega lovstva je dolga doba. Tako dolgo obdobje pomeni, da je Lovska zveza Hrvatske ena najstarejših organizacij na Balkanu, prav tako pa tudi med najstarejšimi lovskimi organizacijami v Evropi. Povejte nam, prosimo, nekaj o ustanovitvi in sploh o zgodovini vaše lovske organizacije.

Lovstvo na Hrvatskem ima res dolgoletno tradicijo. Na 100-letnico organiziranega hrvatskega lovstva so naše lovske organizacije in lovci Hrvatske upravičeno lahko ponosni. Naš 100-letni jubilej slavimo kot najstarejša balkanska lovska organizacija, smo pa tudi dejansko ena izmed najstarejših lovskih organizacij v Evropi, z najdaljšo lovsko tradicijo. Ta obletnica je pa tudi priložnost, da pregledamo in ocenimo delovanje hrvatskih lovcev v preteklosti in obenem pogledamo perspektivo lovstva za prihodnost, predvsem za to srednjeročno obdobje.

Prvi začetki organiziranega hrvatskega lovstva so vezani na »Društvo za obranu lovstva u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji«, ki je 30. 11. 1881 tedanji vladi predložilo v potrditev svoja pravila. Vlada jih je potrdila 22. 12. 1881. Kasneje se je to društvo preimenovalo v »Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva«. Pod tem imenom deluje pravzaprav še danes.

Že 1892. leta je to društvo pričelo izdajati svoje glasilo, ki neprekinjeno izhaja še danes — sedaj pod imenom »Lovački vjesnik«. Na pobudo tega društva je bil leta 1893 izdan tudi Zakon o lovu. V tem času (leta 1872) so tudi že začetki umetne zreje fazanov v Zelen dvoru pri Varaždinu. Prva knjiga z lovsko vsebino v hrvaškem jeziku pa je izšla že leta 1857 v Zemunu, pod naslovom »Sriemsko-slavonsko-hrvatske divlje životinje, zvjeri i ptice«. Knjigo je napisal Josip Ettinger. Leta 1896 pa je Franc Kesterčanek izdal še knjigo »Lovstvo«.

Vse do prve svetovne vojne je na Hrvatskem in v Slavoniji prevladoval dominalni lovski sistem. Lovišča so

bila ustanovljena na veleposestvih, majhne posesti pa so bile združene v občinska lovišča, ki so jih dajali v zakup. Trudili so se s proučevanjem divjadi in urejanjem lovišč. Že takrat so v lovišča spuščali živo divjad. V glavnem pa so se tedaj mogli z lovom ukvarjati le bogati, premožni sloji, privilegiran razred.

Kakšen pa je bil razvoj lovstva na Hrvatskem od osvoboditve do danes? Samoupravna organiziranost lovstva je posebnost jugoslovanskega lovstva in brez dvoma ena izmed najdemokratičnejših oblik v lovstvu. Kako se samoupravnost v lovstvu odraža pri učvrstitvi lovskih organizacij in pri gojitvi divjadi v SR Hrvatski?

V povojnem razvoju socialistične samoupravne družbe je lovstvo postalo dostopno slehernemu našemu delovnemu človeku — občanu. Lovska organizacija se je pričela zelo intenzivno razvijati, z njo pa tudi družbenoekonomska, etična in idejna zavest naših lovcev. S prenosom javnih funkcij (poslovanja) in pooblastil na lovce in lovske organizacije (društva) je to področje družbene aktivnosti in dela dobilo nov videz, pobudo in družbeno uveljavitev ter mnogo prispevalo k nadaljnjemu samoupravnemu razvoju lovstva.

O tem, da je lovstvo postalo dostopno vsakemu občanu, zgovorno priča podatek, da je od predvojnih 6000 lovcev to število do leta 1946 v Hrvatski naraslo na 18 000, do leta 1949 na 25 000 in do leta 1951 na 27 000 lovcev. Sedaj pa je v SR Hrvatski že okoli 64 000 orga-

Kazimir Jelovica, predsednik predsedstva Lovske zveze Hrvatske

Iz lovišča na Hrvatskem

Foto J. Černač, Diana

niziranih lovcev. Vzporedno z naraščanjem števila članstva se je večalo tudi število lovskih društev.

Ena izmed osnovnih nalog slehernega lovca je izboljševanje in razvoj socialističnih samoupravnih odnosov v lovstvu. Svoje cilje in naloge lovci in lovske organizacije uresničujejo z medsebojnim dogovarjanjem in povezovanjem ter so dolžni tudi sodelovati v drugih oz. z drugimi delovnimi, družbenimi in družbenopolitičnimi organizacijami. Prav na osnovi takšnega samoupravnega preoblikovanja in dogovarjanja smo pri nas v letu 1980 izvedli vsestranske priprave za izdelavo in sprejetje srednjeročnih planov razvoja lovstva za obdobje 1981—1985. Na pobudo lovske organizacije SR Hrvatske je naše lovstvo prvič vključeno v srednjeročne plane razvoja družbenopolitičnih skupnosti. Doslej smo imeli le 10-letne plane gospodarjenja v loviščih in to le na lovskogospodarski osnovi.

Lahko torej rečemo, da z vključevanjem lovstva v srednjeročne plane družbenopolitične skupnosti lovstvo prešača ozke okvire in dobiva takšen pomen, kakršen lovstvu kot družbeni in gospodarski dejavnosti tudi pripada.

Lovska organizacija je, kot odprta družbena organizacija, kolektivni član Socialistične zveze delovnega ljudstva (SZDL) in kot takšna tudi vključena v vse akcije, ki jih pripravlja naša družbena skupnost.

Republiške in pokrajinske lovske organizacije združujejo svoje delovanje prek Lovske zveze Jugoslavije (Lovački savez Jugoslavije), poleg tega pa sodelujejo tudi neposredno. Povejte nam nekaj o tem sodelovanju, s posebnim poudarkom na neposredno sodelovanje med Lovsko zvezo Hrvatske in Lovsko zvezo Slovenije.

Kar zadeva medsebojno sodelovanje, se le-to izvaja predvsem prek Lovske zveze Jugoslavije in to z lovskimi organizacijami vseh republik in pokrajin, kar pa mislim, da je vsakemu že več ali manj znano. Če na kratko povem; tu problemov ne poznamo. Zelo koristne

so vse pobude in vprašanja, o katerih razpravljamo na tej ravni.

Posebno pa želim poudariti dobro medsebojno sodelovanje med Lovsko zvezo Slovenije in Lovsko zvezo Hrvatske (Lovačkim savezom Hrvatske). V zadnjih letih so se delegacije obeh zvez že večkrat sestale, da bi se dogovorile o nekaterih skupnih zadevah, predvsem o interesih mejnih lovskih organizacij obeh republik. Poleg tega smo člani delegacij izmenjali izkušnje o raznih vprašanjih organiziranosti, planiranega odstrela, gojitve divjadi, zaščite divjadi itd. Še posebej želim poudariti zadnji tak naš sestanek 9. aprila letos, na katerem smo ugotovili, da skoraj vse mejne lovske organizacije obeh republik medsebojno zelo dobro sodelujejo. Obravnavali smo tudi še nekatere druge skupne probleme, ki se nanašajo na republiško mejo, na lovopuste v obmejnih loviščih in na druge manjše zadeve. Dogovorili smo se tudi, da pošljemo skupno pismo vsem obmejnim lovskim organizacijam.

V njem jim priporočamo ustanovitev skupnih delovnih teles za medsebojno sodelovanje in spremljanje tega sodelovanja. Posebej smo poudarili potrebo po skupni gojitvi in varstvu divjadi na obmejnem območju, potrebo po skupnem planiranju, ugotavljanju staleža, prirastka, odstrela in po razreševanju še nekaterih drugih vprašanj skupnega pomena. Nadalje smo ugotovili potrebo po spremembah nekaterih zakonskih določil, za kar pa je potrebno predlagati komitejema za kmetijstvo in gozdarstvo obeh republik, da se z zakonom poenotijo lovne dobe na divjad nekaterih vrst na obmejnih področjih.

Menim, da bodo takšni stiki prispevali k izpopolnitvi in nadaljnjemu razvoju že doslej dobrih medsebojnih odnosov v obojestransko zadovoljstvo, tako Lovske zveze Slovenije kakor Lovske zveze Hrvatske.

Tovariš predsednik, v imenu uredniškega odbora glasila Lovec in naših bralcev se vam zahvaljujemo za pogovor in vam ter vsem lovcem bratske SR Hrvatske čestitamo ob tem visokem jubileju vašega lovstva.

Uredništvo

Trideset let sodelovanja na medpokrajinskih lovskih konferencah

Veljko Varičak

Jubilejna 30. medpokrajinska lovska konferenca je bila 24. oktobra 1981 v Völsu pri Bolzanu na Južnem Tirolskem (Italija). Udeležili so se je delegati vseh lovskih zvez, ki so včlanjene v Delovno skupnost lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (lovske zveze Trsta, Gorice, Vidma, Pordenona, Trenta in Južne Tirolske — vse iz Italije; Koroške, Štajerske in Tirolske — vse iz Avstrije; Slovenije iz Jugoslavije). Tema konference je bila »Izkušnje z novimi gojitvenimi smernicami za veliko divjad«.

Na predvečer konference je vse delegacije in tudi številne domače lovce sprejel deželni minister za kmetijstvo in gozdarstvo, lov in ribolov Južne Tirolske dr. Luis Durawalder, ki je v krajšem govoru poudaril pomen medpokrajinskega sodelovanja lovskih organizacij jugovzhodnega alpskega prostora. Ta vsakoletna posvetovanja so namreč z ustanovitvijo Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora prerasla v trajnejšo in čvrstejšo obliko sodelovanja.

Drugi dan je bila konferenca v sejni dvorani doma družbenih organizacij občine Völs. Ob navzočnosti predstavnikov južnotirolske deželne vlade in občine Völs je jubilejno 30. medpokrajinsko lovsko konferenco odprl južnotirolski deželni lovski mojster ing. Erwin Kiem.

Slovesni govor pod naslovom »Trideset let sodelovanja na medpokrajinskih lovskih konferencah« sem imel kot predstavnik Lovske zveze Slovenije avtor tega članka. Iz tega govora navajam nekaj odstavkov:

»Divjad ne pozna meja. Lovske organizacije jugovzhodnega alpskega prostora so že pred 30 leti prišle do spoznanja in ugotovitve, da je za uspešno gojitev divjadi ter za reševanje lovskih problemov na obmejnem področju potrebno navezati stike med lovskimi organizacijami sosednjih držav Avstrije, Italije in Jugoslavije. Pokazala se je namreč potreba, da bi se problemi okoli planiranja in izvajanja odstrela ve-

like divjadi tistih vrst, pri katerih prihaja do občasnih migracij z ozirom na letni čas, okoli raznih bolezni divjadi, ki so se pojavile v bližini državne tromeje ter zaradi drugih problemov, občasno sestajali predstavniki lovskih organizacij iz Avstrije, Italije in Jugoslavije ter o teh in drugih vprašanih drug drugega seznanjali in se — če bi bilo potrebno — tudi dogovarjali za skupne ukrepe.

Najprej je prišlo leta 1952 do navezave stikov med lovskimi organizacijami avstrijske Koroške, Slovenije in avstrijske Štajerske, leta 1956 pa tudi s predstavniki italijanskih lovskih organizacij Gorice, Trsta in Vidma. Kasneje so se stiki razširili še na nekatere druge lovske organizacije Avstrije (Vzhodna Tirolska oz. Tirolska) in Italije (Južna Tirolska, Pordenone in Trento). Tridesetletno sodelovanje lovskih organizacij obmejnih področij sosednjih držav Avstrije, Italije in Jugoslavije je pokazalo lepe uspehe. Uspešno je bilo zlasti ob izbruhu kužne gamsje slepote;

skupno smo dve leti zaščitili divjega petelina;

zaščitili smo kozoroge, ki bi prešli državno mejo;

sodelovali smo in skupno ukrepali ob pojavu gamsjih garij;

skupno smo začeli urejati spolno in starostno sestavo in sestavo populacij jelenjadi ter gamsov v Karavankah, kar je doseglo svoj vrh s podpisom dveh sporazumov o usta-

novitvi interesnih skupnosti za gojitev jelenjadi in gamsov v Karavankah;

med ZLD Koper in federacijo v Trstu smo podpisali začasni sporazum o gojitvi srnjadi na obmejnem področju;

v pripravi je sporazum, ki bo urejal gojitev velike divjadi na celotnem obmejnem področju med Italijo in Jugoslavijo;

priprava podobnega sporazuma med Slovenijo in avstrijsko Štajersko je v teku.

Končno je naše sodelovanje dobilo še čvrstejšo obliko in tudi perspektivo z ustanovitvijo »Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora«. Podpisnice sporazuma so si v svojem statutu zastavile zlasti naslednje naloge:

— lov izvajati skladno z etičnimi načeli;

— ohranjevati lov v skladu z varstvom narave in živalstva;

— pospeševati gojitev takšne divjadi, ki je prilagojena življenjskim možnostim območja ter zahtevam kmetijstva in gozdarstva;

— pospeševati tesno sodelovanje med zvezami;

— ustanavljati skupnosti za gojitev divjadi določenih vrst povsod tam, kjer so zanje ustrezne razmere, ne glede na državne, deželne ali pokrajinske meje;

— sodelovati pri oblikovanju lovske zakonodaje v matičnih državah, deželah in pokrajinah;

— pospeševati napredek lovske znanosti (biologija divjadi, ekologija divjadi), izmenjavati mnenja na tem področju ter sodelovati z znanstveniki in praktiki, ki so se posvetili tem vprašanjem;

— obveščati mednarodne in nacionalne organizacije, ki imajo enake ali podobne cilje, o dejavnosti skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora.

Ko danes proslavljamo tridesetletnico delovanja medpokrajinskih lovskih konferenc, lahko ugotovimo, da so le-te več kakor samo izmenjava informacij in izkušenj, ampak po-

Iz SR Slovenije so prejeli odlikovanja:

Rado Pehaček in **Veljko Varičak** medaljo Italijanske lovske zveze iz Rima;

Miloš Kelih zlato odlikovanje, **Brane Galjot**, **Braž Krže** in **Jurij Skuber** pa bronasto odlikovanje Koroškega lovstva iz Celovca;

Rado Pehaček zlato odlikovanje, **Otmir Cvir** pa srebrno odlikovanje Štajerskega deželnega lovstva iz Gradca.

budnice in usklajevalke raznih skupnih akcij na obmejnem področju.

Lahko trdimo, da je zlasti ustanavljanje interesnih skupnosti za gojitev divjadi raznih vrst neglede na državne meje nekaj edinstvenega v Evropi.

Naše tridesetletno sodelovanje pa je razen tega, kar smo naredili v dobro divjadi in lovstva na obmejnem področju, brez dvoma veliko pripomoglo, da smo se spoznali lovci sosednjih držav ter navezali dobre in prijateljske stike. To je vsekakor pripomoglo tudi k razvijanju prijateljskih in dobrih sosedskih odnosov med narodi sosednjih držav.

Zato moramo pred tridesetimi leti začeto delo nadaljevati v dobro naše divjadi in nadaljnega sodelovanja med lovci in lovskimi organizacijami ter med narodi in državami jugovzhodnega alpskega prostora.

Konferenca se je nadaljevala z referati o izkušnjah z novimi gojitvenimi smernicami za veliko divjad. Predstavniki posameznih lovskih organizacij so predavali o izkušnjah na svojih področjih. V imenu Lovske zveze Slovenije je podal poročilo predsednik izvršnega odbora LZS Andrej Levičnik.

Vse te referate bo tudi on v povzetkih predstavil v posebnem članku v našem glasilu.

Po krajšem premoru se je konferenca nadaljevala s podelitvijo priznanj in odlikovanj udeležencem konferenc, ki so na njih delovali daljšo dobo, kakor tudi tistim, ki imajo zasluge za konkretno sodelovanje na obmejnem področju med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo.

Sledila je izčrpna razprava o referatih na konferenci. Na osnovi te razprave so delegacije soglasno sprejele naslednjo resolucijo:

»Zveze članice Delovne skupnosti lovskih organizacij jugovzhodnega alpskega prostora so na 30. medpokrajinski lovski konferenci 24. oktobra 1981 v Völsu na Schlernu v Italiji soglasno ugotovile, da mora biti cilj gojitve velike divjadi, predvsem srnjadi, jelenjadi in gamsov, doseči in ohraniti zdravo divjad, katere številčnost mora ustrezati zahtevam kmetijstva in gozdarstva. To lahko dosežemo samo s pomočjo gojitvenih smernic, katerih cilj je: doseči vrstam ustrezno starostno in spolno sestavo staleža. Močan poseg v mladinske razrede obeh spolov in ohranjanje živali srednjega

starostnega razreda se kaže učinkovito in zagotavlja razmeroma veliko število zrelih živali, katerih odstrel je lovcem nagrada za njihove gojitvene napore. Na teh načelih naj ostanejo tudi v bodoče gojitvene smernice za veliko divjad.«

Navzoči so se sporazumeli, da bo naslednja konferenca v jeseni 1982 na Tirolskem v Avstriji. Teme konference bodo: steklina, gamsja sle-

pota in gamsja garjavost v deželah jugovzhodnega alpskega prostora.

Konferenca je bila dobro pripravljena. Vsa poročila so bila natisnjena v italijanščini, nemščini in slovenščini ter so jih delegati prejeli pred konferenco. Tema konference je bila zanimiva, saj je izmenjava izkušenj o novih gojitvenih smernicah vsekakor koristna za lovsko prakso in vedo.

Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov

Dane Namestnik

Sobota, 26. september 1981; dvorišče gradu Bistra pri Vrhniki. Zvedrilo se je prav za to priložnost. Tovarišica Danica, članica LD Sordražica, je hitela pripenjati sveže smrekove vejice skupaj z našimi zastavicami na prsi slovesno razporejenih lovcev in uglednih gostov. Razporeženje so stopnjevali akordi promenadnega koncerta Godbe milice iz Ljubljane in poudarjali pomembnost dogodka.

Ob 16. uri je iz enajstih lovskih rogov Prekmurskih in Zasavskih ro-

gistov zadonel »Pozdrav« in oznanil pričetek 8. srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov. »Glas kukavice«, ki ga je iz svojega roga v pozdravni melodiji izvalil mladi rogist Vasja, je simboliziral prebujanje lovske kulture. Na odru med oboki starodavnega gradu, okrašenem s številnimi lovskimi prapori, je skupne pesmi zapelo manj pevcev kakor na prejšnjem srečanju. Slavnostno pesem (R. Simoniti) in Pesem X. brigade (B. Adamič) so združeni zbori zapeli

Zasavski rogisti na 8. srečanju v Bistri

Foto D. Namestnik

ob spremljavi Godbe milice pod vodstvom Franca Gornika. Čutilo se je, da je pevcev sicer manj, da pa so nastopajoči bolje pripravljeni.

Uvodni govor je imel Franc Šetinc, sekretar predsedstva CK ZKS. Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov v Bistri je bilo združeno z otvoritvijo Titove in Kardeljeve spominske sobe pri Slovenskem lovskem muzeju. Tovariš sekretar je prvenstveno govoril (objavljeno v 10. št. Lovca 1981) o vlogi velikih državnikov in ljubiteljev narave Tita in Kardelja ter o njenem izročilu slovenskim in vsem jugoslovanskim lovcem, dotaknil pa se je tudi lovskega zborovskega petja. O tem je dejal:

Tovarišice in tovariši!

Lovci se, kot dokazuje letošnje 8. srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in skupin lovskih rogistov, ne ukvarjajo le z varstvom divjadi, temveč razvijajo tudi druge zvrsti lovske kulture, predvsem petje. Kakor so lovci navezani na prvobitnost narave in njene izjemne lepote, tako cenijo tudi petje kot prvinski glasbeni izraz. Od tedaj, ko so lovski pevski zbori prvič ubrano zapeli v Globokem, se je naša lovska zborovska ustvarjalnost in poustvarjalnost močno razmahnila, čemur smo priče od srečanja do srečanja, od ene do druge lovske prireditve. Tudi kadar je pesem mehko otožna ali iskrivo šegava, ima pomembno vlogo v naprednem gibanju našega naroda. Tudi tedaj, ko je sovražnik hotel, da bi kot narod dobesedno izginili s površja zemlje, je bila uporna pesem tista, ki nam je pomagala, da nismo upognili hrbta pred krivico in nasiljem. Še več:

Zgoraj:

Borut Mencinger predstavlja najstarejši lovski pevski zbor iz Sodražice z njegovim vodjem in neutrudnim organizatorjem Francem Gornikom

V sredini:

Lovski pevski zbor Zlatorog iz Vipave je v Bistri nastopil petič zapored na srečanjih

Spodaj:

Lovski pevski oktet Postojna, ki je tokrat tretjič nastopil na srečanjih

Vse foto D. Namestnik

kulturno in moralno smo se dvignili visoko nad sovražnika in zato tudi zmagali. Vsem sodelujočim na letošnjem osmem srečanju želim, da bi lepa pesem družila lovce in vse ljubitelje narave, da bi tudi v tem nemirnem, vojn in nasilja in strahu polnem svetu čedalje več ljudi verjelo v pregovor, ki pravi, da »kdor poje, zlo ne misli«. Pesem naj plemeniti in bogati človeka; umetniški užitek, ki ga razdajate, naj povsod bogato obrodi.

Ladko Korošec, prvak slovenske opere, je pozdravil vse prisotne v imenu šentviškega kulturnega tabora (Tabor slovenskih pevskih zborov) in poudaril, da so srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov po obsežnosti in pomenu takoj za šentviškimi. Zatim je predsednik Tabora Peter Šoštarčič izročil lovцем zlato plaketo v priznanje in spodbudo.

Nato so pevski zbori in rogistri ob skrbnem povezovanju in prijetnem glasu lovca Boruta Mencingerja izvedli vsak svoj program. Zbori in okteti so zapeli po dve pesmi, od katerih je bila vsaj ena lovska. Nastopilo je deset zborov in oktetov (prijavljenih 15) in sicer: LPZ Maletnik, LPZ Suha krajina, LPZ Podgorje pri Slovenj Gradcu, LPZ Globoko, LPZ Sodražica, LPZ Trbovlje, LPO Šmartno pri Litiji, LPZ Dekani, LPZ Zlatorog-Vipava in LPO Postojna. Omeniti velja, da letos nista sodelovala zamejska pevska zbor (Dobrodo v Železna Kapla) in da so na vseh osmih srečanjih zapeli LPZ Globoko, LPZ Podgorje, LPZ Sodražica in LPZ Dekani. Kakovost samega petja se še izboljšuje in tudi vse več lovske pesmi je na programih. To potrjuje potrebo po še drugi lovske pesmarici.

Vseh deset zborov je Franc Gornik še enkrat popeljal v svet lovske melodije in 149 pevcev je združeno zapelo »Pozdrav« (U. Vrabec) in »Lovsko himno« (F. Venturini).

Poseben pečat reviji so dali rogistri. Prekmurci, stari znanci srečanj, so v kvartetu na velike rogove zaigrali dve melodiji, Zasavski rogistri pa izjemoma tri, ker je bila tretja »Bistra 81« (D. Namestnik) posvečena prav temu srečanju v Bistri. Najtežji koraki pri obujanju ali ohranjanju te vrste lovske kulture so za nami. Temu v dokaz je tudi skupni nastop vseh rogistov, ki so združeni

no zaigrali še dve melodiji: »Prva vejica« (A. Swozilek) in »Na svidenje« (J. P. Galetti).

Letošnja prireditev je uspela, čeprav se je organizatorica ZLD Ljubljana znašla v časovni in delno finančni stiski, ko je od pokroviteljice LZ Slovenije dobila nalogo, da izpelje program. Poteki teh srečanj so že ustaljeni in nastopajoči se jim neradi odrečemo. Ovire premostimo s prostovoljnim delom in zagnanostjo ter z veliko željo po kultiviranju. Tako je

tudi letos vsak nastopajoči dobil značko srečanja, vsak zborovodja plaketo in vsak zbor posebno Priznanje. Po nastopu smo sedli za skupno mizo v jedilnici vojašnice »Ivana Cankarja« na Vrhniki, kjer so nam vojaki pripravili tudi večerjo. Tu smo še enkrat obudili zgodovino naših srečanj in sklenili, da bo prihodnje leto gostiteljica LZ Prekmurje ob njenem praznovanju 60-letnice organiziranega lovskega in 10-letnice Prekmurskih lovskega rogistov.

Še nekaj o gojitvi gamsov

Miloš Kelih

Resnici na ljubo in tudi v korist gojitve gamsov sem se odločil, da na osnovi večletnih zanesljivih ugotovitev s področja Zveze lovske družine Gorenjske prikažem nekaj osnovnih podatkov o gojitvi in odstrelu te divjadi. Zadnjih nekaj let se je veliko pisalo in razpravljalo o gojitvi in odstrelu gamsov. Prikazovali so se pretirano veliki staleži, ki niso ustrezali dejanskemu stanju.

Izdelane so bile nove gojitvene smernice ZLD Gorenjske brez utemeljitve iz zadevne stroke in znanosti. To dokazuje dejstvo, da določene postavke niso bile osvojene in so se vsako leto nesmiselno spreminjale ter še vedno niso usklajene. Da je bil stalež gamsov dejansko prikazan previsoko, dokazujejo statistični podatki.

V 23 letih, tj. od 1957. do 1979. leta, je bil odstrel gamsov v loviških lovske družine Gorenjske takle:

2888 (55 %) kozlov, 2077 (39,5 %) koz in 292 (5,5 %) mladičev, skupaj 5257 (100 %). Poprečni odstrel v omenjenih 23 letih je bil torej 229 gamsov ($5257 : 23 = 229$) na leto. Leta 1979 pa je bil prikazan stalež gamsov v gorenjskih loviških (glej poročilo LZS za leto 1979) naslednji: 687 (51 %) kozlov, 649 (49 %) koz, skupaj 1336 (100 %) gamsov.

Po obstoječem bonitiranju je bil v loviških lovske družine Gorenjske predviden pomladanski stalež 1320 gamsov, kar je — v primerjavi s prikazanim staležem leta 1979 — 16 gamsov manj. Po bonitiranju je bil predviden letni odstrel 270 gamsov.

Poprečni dejanski odstrel pa je bil le 229 ali 85 % predvidenega.

Javno je bilo rečeno in napisano, da se je gamsja garjavost pojavila zaradi prevelikih staležev, nepravilnega spolnega razmerja in neustrezne starostne sestave. To pa ne ustreza dejstvu, še zlasti ne, če primerjamo navedene stvarne okoliščine. Poudariti je le treba, da je garjavost prisotna in registrirana na sosednji avstrijski strani že dolga leta. Garjavost naših gamsov ima torej svoj izvor na Avstrijskem, kar je razvidno iz strokovnih knjig o gamsu dr. Knausa, na strani 82, in dr. Schrederja, na strani 211.

Leta 1952 je bila medpokrajinska lovska konferenca v Celovcu (glej glasilo LOVEC, št. 2/53), kjer so bili navzoči pri razpravi o zatiranju garjavosti pri gamsih tudi zastopniki Lovske zveze Slovenije. Po razpravi je bil osvojen sklep, da je treba garjavost zatirati na preudaren način, pod nobenim pogojem ne s preganjanjem in razbijanjem tropov, ker se na ta način lahko okužijo gamsi na širšem območju. Na žalost pa so pri nas postopali nasprotno. Tudi primerno opozorilo dr. M. Potočnika v članku »Herod v Dolini« (Lovec, št. 5/79) ni bilo sprejeto. Predpisan je bil »totalni odstrel«, ki se je pozneje preimenoval v redčenje, ki je trajalo do iztrebitve gamsov na določenem območju. Da je bilo spolno razmerje med gamsi nekdanje pravilno, dokazujejo podatki:

Lovska družina Kranjska gora je po nalogu nadrejenih poslala Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih

Gams v novembru

Foto T. Kočar, Diana

živali v Ljubljano 257 bolnih in zdravih ustreljenih gamsov, v spolnem razmerju 1 : 1,3 (dopustno 1 : 1,8) v korist koz. Po starostni strukturi pa je bilo med ustreljenimi 16 % kozličev in enoletnikov, 27 % od dveh do štirih let in 36 % od pet do deset let ter 19 % nad enajst let starih, kar spodbija trditve v poročilu veterinarja Andreja Bidovca, Lovec, št. 8/1977.

Navedeni podatki dovolj jasno dokazujejo, da so omenjene smernice za gojitev gamsov, ki predpisujejo 20 % odstrel v spolnem razmerju 1 kozel 2 kozi, po starostni strukturi pa 60 % I. starostnega razreda, od tega $\frac{2}{3}$ mladičev in enoletnikov, gotovo nesmisel. V tem primeru bi morali streljati več kozličev in kozic kakor v planu predvidenih koz, kar pa ni v skladu z načeli stroke in znanosti. Rolf Hönig, ing. H. Kotulinsky, dr. Schreder in drugi ugotavljajo, da je odstrel gamsov možen le od 10—15 % glede na vsakoletni (ugotovljeni) pomladanski stalež.

Nadalje glede odstrela mladičev! Dr. Schreder piše v reviji »Wild und Hund«, da kozličev in kozic za odstrel v planu ne predvidevamo, pač pa vidno slabe, kolikor to utegnemo, odstrelimo in odstreljene registriramo. Nadalje piše, da so mladiči in 1 ter 2 leti stari gamsi, ki so preživeli prvo oziroma drugo in tretjo zimo, najodpornejše živali, ki

z manjšimi izjemami niso podvrženi raznim akutnim boleznim. In to bi bilo treba pri načrtovanju odstrela nujno upoštevati.

Dopuščati več kozlov kakor kozà na določenem področju, je gotovo nesmisel, saj so kozli po študiji dr. Knausa glavni prenašalci bolezni, zlasti v prsku, ko prehajajo od tropa k tropu, z gore v goro in tako pospešeno širijo zlasti nalezljive bolezni.

Narava daje, jemlje in ureja razmerja brez človeka v korist posameznih živalskih vrst in celotnega stvarstva. V tem smislu je podal svoje poročilo na simpoziju na Bledu dr. Schreder, kar so navzoči na splošno sprejeli z odobravanjem.

Tudi v merilu SR Slovenije glede gojitve gamsov ni bilo bistvenih razlik od navedenega.

V loviščih lovskih družin Slovenije je bil odstrel gamsov takle:

Od leta 1953 do 1963 je bil odstrel 8,9 % (glede na pomladanski stalež). Od leta 1964 do 1976 je bil odstrel 11,7 % (glede na pomladanski stalež).

V loviščih zavodov za gojitev divjadi pa je bil odstrel, kakor sledi: od leta 1970 do 1976 10,6 %.

Odstrel v loviščih LD in zavodov skupaj: od leta 1970 do 1976 11,5 %.

Razmerje med spoloma pri odstrelu gamsov pa se je gibalo od 1 : 1,5 do 1,66 : 1 v korist kozlov, kar je z ozi-

rom na zadnji prikazani stalež in spolno razmerje zelo ugodno. Po starostni strukturi v tem obdobju je bilo ustreljenih 50 % mladih gamsov, vključno do 4 leta starih, toda od tega le 10 % pravih odstrela. Če je pri tem vse prav, naj velja pomislek!

Če primerjamo odstrel gamsov pri nas in v sosednji Avstriji (po obstoječih podatkih zadnjih let), ugotovimo, da je bil pri njih odstrel glede na pomladanski stalež le med 10 in 11 % v spolnem razmerju 62 % kozlov in 38 % koz. Za isto obdobje pa je prikazani stalež 1 : 1,3 v korist koz.

Navedeni podatki dovolj jasno dokazujejo, da je bilo pri nas gospodarjenje s to divjadjo vse od osvoboditve naprej zadovoljivo. Staleži so rahlo naraščali in se manjšali, a vendar na splošno rahlo naraščali, tako da smo se povsem približali bonitirani številčnosti. V takem razmerju smo izvajali tudi odstrel, ki je bil v omenjenem letnem poprečju 10,5 %. Zato je nesmiselno govoriti o 20 in 25 % odstrelu.

Od leta 1977 dalje so pomladanske staleže brez osnove pretirano visoko prikazovali. Na taki podlagi so tudi planirali in izvajali odstrel, kar je privedlo do tega, da je gamsov začelo primanjkovati. Sledijo še hujše posledice in nekateri se sklicujejo na garje. Res je, da so garje veliko zlo, nikoli pa še niso uničile celotne populacije. Stari lovci še niso pozabili, da so bile v letih 1929 in 1930 v Stolu v Karavankah gamsje garje. Zabeleženi so tudi spori, katerim je bila vzrok gamsja garjavost, med zakupniki lovišča in kmeti, ki so pasli ovce v planini na tem območju. Garje v tem predelu so prešle, kakor so prišle in gamsi so zopet nad 50 let živeli in se razmnoževali v zdravih okoliščinah.

Z zlomljenim rogljem

Foto F. Galjot

In ne nazadnje si dovoljujem vprašati, kaj je bilo napačno in nestrokovno pri smernicah za gojitev divjadi, ki jih je leta 1945 izdalo ministrstvo za gozdarstvo LRS (avtor ing. Mirko Šušteršič). V tej zvezi so bile izdane potrebne tiskovine (plan odstrela, evidenca, poročila in dr.), na podlagi katerih se je uvedla administracija pri takratnih lovskih organizacijah. Izdano je bilo tudi navodilo za ocenjevanje trofeja, kar pa je takoj v začetku naletelo na trd oreh. Da pa se je zadeva končno le uredila, gre zaslugi takratnemu predsedniku Lovskega sveta LRS Ivanu Mačku-Matiji in njegovemu nasledniku dr. Jožetu Benigarju, ki sta predlog smatrala za potreben in koristen.

Gospodarjenje z divjadjo je bilo kmalu po osvoboditvi namensko dobro urejeno, to je razvidno iz podatkov, ki so v arhivu Zveze lovskih družin Gorenjske.

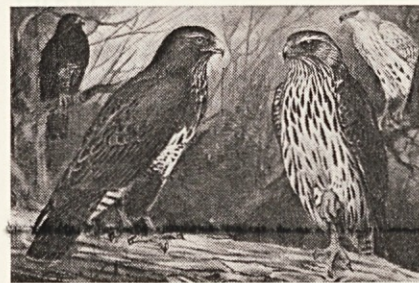
Že zdavnaj je prišel čas, da je treba

— z ozirom na krčenje življenjskih prostorov in drugih življenjskih možnosti posameznim vrstam divjadi — predvsem skrbeti za njihov obstanek, ne pa predpisovati pretirano velike odstrela. Izvajanje takih odstrela pa ni več lov, ampak pobijanje.

Pripomba:

Gospodarjenje z divjadjo je odvisno od cilja, ki ga želimo doseči. To pa omejujejo naravne razmere in ukrepi drugih uporabnikov prostora. V naravi ni nič stalnega, vse se spreminja in ustvarja neko labilno ravnotežje. Tako tudi smernice za gojitev divjadi katerekoli vrste ne morejo biti stalne in nespremenljive. Razlike med posameznimi lovišči v klimi, nadmorski višini, rastlinstvu, količini in kakovosti hrane, legi, miru itd., poleg tega pa še v sestavi populacije, so tako velike, da ne dovoljujejo enakih ukrepov v tako različnih razmerah. To nam vsakdanje življenje nenehno potrjuje.

Za uredniški odbor glasila Lovec — V. Mikuletič

Navadna kanja ali mišar: spredaj levo odrasel samec ali odrasla samica, spredaj desno samec ali samica v prvem letu starosti

lovna doba od 1. 9. do 31. 12., druge nezaščitene ujede pa je bilo dovoljeno loviti vse leto, tudi s pastmi. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč iz leta 1976 je zaščitil s celoletno prepovedjo lova vse pri nas poznane ujede, razen kragulja in skobca, za katera je odrejen lovni čas od 1. 9. do 28. 2. Ujed ni več dovoljeno loviti s pastmi ali jih zastrupljati. Zaradi zaščite ujed je prepovedan tudi lov z živimi vabniki (uharico), ker so pri tem načinu lova ujede množično pokončevali.

Med divjadjo — pticami, ki jih je dovoljeno loviti vse leto, so po tem zakonu ostale le šoja (*Garrulus glandarius*), sraka (*Pica pica*) in siva vrana (*Corvus cornix*). Srake in sive vrane je pod določenimi pogoji dovoljeno tudi strupiti.

Zakon, ki je zaščitil vse ujede, upošteva, da so ujede že razmeroma redke in je ogrožen njihov obstoj.

Koconoga kanja: desno odrasel samec ali odrasla samica, levo samec ali samica v prvem letu starosti. Na splošno so pri ujedah samice večje od samcev.

Vpliv ujed na malo divjad

Referat na 29. medpokrajinski lovski konferenci v Ljubljani, 25. 10. 1980

Lojze Černe

Uvod

Delitev divjih živali na koristne in škodljive ima verjetno izvor že v prazgodovinskem obdobju, ko so bile človeku nekatere živali nevarne in so ogrožale njegovo življenje. Kasneje, ko je človek začel divje živali udomačevati in jih gojiti, je koristne in škodljive že natančneje opredelil; koristne so bile vse rastlinojede živali, nekoristne ali škodljive pa vse mesojede, ki so mu povzročale škodo na domačih živalih. V fevdalnem obdobju, ko je postal lov privilegij plemstva, so začeli deliti divjad na zaščiteno in nezaščiteno — škodljivo divjad. Ta opredelitev je ostala vse do sedaj.

Med nezaščiteno, tisočletja osvojevano divjadjo, ki jo je lahko vsak kadarkoli pokončal, so bile tudi ujede (*Falconiformes*). Nekatere ujede, ki so bile redke ali za divjad povsem neškodljive, so bile z zakonom zaščitene že pred drugo svetovno vojno. Bolj nas zanima, kako so bile zaščitene z lovskimi zakoni v povojnem obdobju.

Začasni zakon o lovu iz leta 1946 divjad deli na zaščiteno in nezaščiteno. Med nezaščiteno divjad uvršča tudi vse ujede, razen orlov in postovk vseh vrst, katerih odstrel je bil prepovedan. V lovskem zakonu iz leta 1949 pa je poleg že prej vse leto zaščitene orlov in postovk zaščitena tudi kanja, z lovopustom od 1. 3. do 31. 7.

Lovski zakon iz leta 1954 uvršča kanjo ponovno med nezaščiteno divjad. Od trajno zaščitene orlov in postovk postane izjema planinski orel, na katerega je odrejena lovna doba od 1. 9. do 31. 12.

Lovski zakon iz leta 1966 je zaščitil precej več ujed kakor prejšnji zakoni. Po tem zakonu so bile zaščitene vse ujede razen kragulja (*Accipiter gentilis*), skobca (*Accipiter nisus*), navadne kanje (*Buteo buteo*), koco-noge kanje (*Buteo lagopus*), planinskega orla (*Aquila chrysaetos*), pepelastega splinca (*Circus cyaneus*) in škrljčarja (*Falco subbuteo*). Za planinskega orla je bila odrejena

oziroma da so ujede nepogrešljiv člen žive narave. S svojim obstojem preprečujejo, da se posamezne vrste preveč ne namnože (npr. miši), skrbe pa tudi, da se v naravi ohranja le zdrava in odporna divjad, saj lovčev le za življenje manj sposobno, oslabele in bolne divjake.

Odnos lovcev do ujed

Mnenja večine lovcev o (ne)zaščiti ujed so si dokaj nasprotujoča. Osovržene in do pred nekaj leti zatirane ujede so postale kar naenkrat zaščitene. Še pred nedavnim so presojali vrednost lovskega čuvaja ali lovca po tem, koliko raznih mesojedih živali ali roparic je pokončal. Po številu predloženih krempljev ujed in repov zveri so bili lovski čuvaji posebej nagrajevani, lovcem pa so za kremplje in repe priznali posebne vrednostne točke. Zaradi nagle spremembe v odnosu do ujed lovcem torej niti ne moremo zameriti, če so proti zaščiti ujed.

Velik vzrok, da lovci zaščitijo ujed niso sprejeli najbolj navdušeno, je dejstvo, da smo jih zaščitili prav v času, ko je začel stalež male divjadi upadati po vsej Sloveniji. Jerebica je v razmeroma kratkem času iz mnogih območij že popolnoma izginila, zajec postaja iz leta v leto redkejši, gojitev fazana pa ne uspeva več tako kakor pred nekaj leti. Lovci sedaj menijo, da je glavni vzrok za upadanje staleža male divjadi zaščita ujed. Pri tej ugotovitvi pa lovci zelo radi pozabljajo na številne pomembnejše dejavnike, ki prizadevajo malo divjad in redčijo njihovo število. Zakoreninjenega mnenja o škodljivosti ujed ni mogoče menjati kar čez noč. Potrebno bo še mnogo dokazovanj za pravilno presojo vpliva ujed na malo divjad.

Pri presoji, ali so ujede škodljive mali divjadi ali ne, moramo ugotoviti, katere vrste ujed imajo lahko določen vpliv na malo divjad in v kakšnih razmerah so te ujede lahko škodljive za gospodarjenje z malo divjadjo.

Ujede v prosti naravi

V prosti naravi koristne in škodljive divjadi ni, saj tako prva kot druga vzdržujeta biološko ravnovesje. Dejstvo je, da v prosti naravi mesojede vrste, kamor štejemo ujede, nikoli niso ogrožale obstoja rastlinojedih

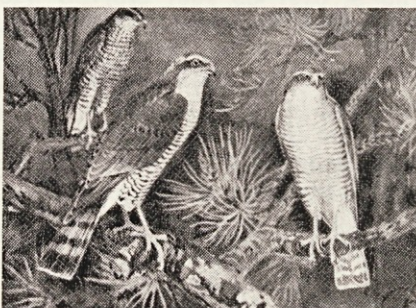

Kragulj: levo odrasel samec ali samica, desno samec ali samica v prvem letu starosti

vrst. Nasprotno pa z izginitvijo kake rastlinojede vrste lahko izgine posamezna mesojeda vrsta oziroma se njeno število zelo zmanjša. Številčni odnos med živalmi rastlinojedih in mesojedih vrst je vedno urejala narava sama v obojestransko korist. Rastlinojede živali je zavarovala z veliko večjo plodnostjo kakor mesojede.

V spremenjenih naravnih razmerah, ko je človek s svojo dejavnostjo bistveno porušil naravno ravnovesje, pa se je precej spremenil odnos med rastlinojedimi in mesojedimi vrstami. Tako je v nekaterih območjih popolnoma izločen vpliv mesojedih na rastlinojede vrste, ponekod pa mesojede vrste bistveno ogrožajo razvoj rastlinojedih vrst. V pretežnem delu Slovenije je velika divjad v popolni neodvisnosti od mesojedih vrst povsod tam, kjer ni volka, medveda ali risa. Tudi pri mali divjadi se je vpliv nekaterih mesojedih vrst precej zmanjšal ali ga sploh ni (npr. volk, ris, orel). V nekaterih območjih pa zaradi poslabšanja življenjskih razmer nekatere mesojede vrste ogrožajo že tako maloštevilno poljsko divjad.

Skobec: desno samec, ki ima poleg bele in sive barve po prsih tudi nekaj rdečkasto rjavih lis; levo spredaj samica, ki je nekoliko svetlejša sivkaste barve in brez rdečkasto rjavih lis, zlasti je pa večja od samca

Vrste ujed in njihov način življenja

Tudi številčnost ujed se je bistveno zmanjšala in nekatere so že redke, zato je potrebno opredeliti vrste ujed, ki imajo lahko določen vpliv na malo divjad. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč obravnava naslednje skupine ujed:

- ribji orli (*Pandion*);
- kragulji, kanje, orli, jastrebi, lunji (*Accipitridae*);
- sokoli (*Falconidae*).

Večina ujed, ki jih našteva lovski zakon, male divjadi ne ogroža, ker so npr. ujede nekaterih vrst zelo redke ali pa se z malo divjadjo ne hranijo. V sedanjih razmerah imajo na obstoj male divjadi določen vpliv le:

- kragulj (*Accipiter gentilis*);
- navadna kanja (*Buteo buteo*);
- koconoga kanja (*Buteo lagopus*);
- pepelasti lunj ali spletec (*Circus cyaneus*);
- rjavi lunj (*Circus aeruginosus*).

Čeprav ni naš namen podrobno opisovati vsako posamezno vrsto ujed, pa je za boljše razumevanje potrebno na kratko opisati način njenega življenja, s čim se hrani in kako lovi svoj plen.

Kragulj živi v obsežnih strnjenih hribskih gozdovih kakor tudi v večjih ali manjših ravninskih gozdovih. Največ se hrani z golobi (divjimi in domačimi), grlicami, šojami, drozgi, drugimi srednje velikimi pticami in z malo divjadjo. Plen lovi v glavnem v zraku, malo divjad, predvsem zajce, pa tudi na tleh. Lovi v gozdu ali na odprtem terenu. V času vegetacije, ko je bujna podrast, mali divjadi ni nevaren, ker se pred njim dobro skriva; v podrasti je ne lovi, ker je na tleh neokreten. Zato mala divjad ni kraguljeva glavna hrana. V zimskem času, ko ni grlic in golobov, ker so se odselili in je tudi za malo divjad manj kritja, pa kragulj lahko precej ogroža zlasti jerebico in fazana. Poljska divjad je posebno lahek in pogost kraguljev plen v predelih, kjer primanjkuje kritja. Tam kragulj v zimskem času lahko zelo razredči stalež male divjadi. Zato lovski zakon kragulja tudi

ni popolnoma zaščitil, ampak je nanj odrejena lovna doba.

Navadna kanja živi pretežno na poljskem obdelanem svetu, ki je prepleten s številnimi gozdíči. Hrani se v glavnem s poljskimi mišmi, drugimi majhnimi glodavci, plazilci, kobilicami in mrhovino. Često odvzame plen tudi drugim ujedam. Plen lovi na tleh. Številni raziskovalci so proučevali njeno prehrano in ugotovili, da mala divjad predstavlja v njeni prehrani le neznaten delež. Menijo pa, da je še ta neznaten delež poginula ali od drugih roparic pokončana mala divjad. O koristnosti kanje je bilo že veliko napisanega, kljub temu pa jo imajo lovci še vedno za škodljivo divjad. Tudi zato prejšnji lovski zakoni kanje niso ščitili oz. je niso ščitili popolnoma. Šele zadnji lovski zakon jo je uvrstil med vse leto popolnoma zaščiteno divjad.

Da je kanja slab »lovec«, dokazuje tudi dejstvo, da kanje, čeprav je večja od kragulja, nikdar niso uporabljali za sokolarjenje.

Posebno v zadnjem času, ko stalež male divjadi upada, kanji mnogi lovci pripisujejo veliko škodljivost. Uvrščajo jo med najhujše sovražnike male divjadi in pri tem pozabljajo na druge važnejše vzroke, ki so privedli do zmanjšanja številčnosti male divjadi.

V zadnjem času zaradi popolne zaščite število kanj narašča, kar je tudi eden izmed razlogov, da je kanja pri lovcih še bolj osovražena. Kanja je razširjena po celotnem območju Slovenije, tudi tam, kjer je mala divjad, zlasti jerebica, že popolnoma izginila. Ta dokazuje, da manj divjadi za obstoj in razvoj kanje ni pomembna ovira. Če bi mala divjad kanji pomenila pomembno hrano, potem bi morala z območij, kjer male divjadi ni, tudi kanja izginiti.

V naravnem okolju in tam, kjer je obilo kritja, kanja ne prizadene male divjadi. Povsem drugače pa je, če izpuščamo umetno vzrejeno malo divjad. Za življenje v naravi neprilagojena, pomehkužena voljersko vzrejena mala divjad pa je lahko v povsem neustreznem okolju lahek plen tudi kanji. Zaradi tega pa ne bi smeli kanji pripisovati krivde, saj je način takega gospodarjenja s fazani povsem nenaraven.

Koconoga kanja ima podobne življenjske navade in način pre-

Pepelasti lunj ali spletec: levo samec, desno samica in zadaj mladič (v prvem letu starosti)

hranjevanja kakor navadna kanja. Koconoga kanja predvsem v zimskem času povzroči nekaj škode na mali divjadi. Omeniti pa velja, da je koconoga kanja pri nas razmeroma redka preletna ptica. Zato je tudi ne moremo smatrati za ujedo, ki bi bistveno ogrožala malo divjad.

Lunji

Pepelastega lunja ali spletnca so uvrščali še posebno za krvoločnega in škodljivega mali divjadi. Lunji živijo pretežno v panonskem svetu, lovijo pa v nizkem preletu nad zemljo. Hranijo se z manjšimi sesalci, pticami, žabami, plazilci in žuželkami. Lunji so pri nas razmeroma redke ujede, saj so večinoma preletne ptice. Kljub temu pa zlasti v panonskem območju naredijo nekaj škode na mali divjadi, predvsem v poslabšanih naravnih razmerah.

Mala divjad in njen način življenja

Pri vplivu ujed na malo divjad moramo upoštevati tudi način življenja male divjadi. V preteklosti je imela ta divjad izredno ugodne naravne življenjske možnosti, saj so zemljišča izkoriščali zelo ekstenzivno.

STEKLINE NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 16. septembra do 15. oktobra 1981 so z območja 41 občin laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 413 trupel živali oz. njihovih delov: 276 lisic, 16 psov, 62 mačk, 11 goved, 2 kokoši, 4 zajcev, 17 srnjadi, 1 konja, 18 jazbecev, 3 dihurjeve, 1 kune in 2 veverice.

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 68 živalih z območja 19 občin:

Ajdovščina (3 lisice), Celje (2 lisici), Idrija (5 lisic), Kamnik (2 jazbeca), Laško (2 lisici), Lendava (1 lisica), Ljubljana-Siška (1 lisica, 1 zajec), Logatec (4 lisice, 3 goveda, 1 srna, 1 jazbec), Maribor (2 lisici, 1 srna), Nova Gorica (22 lisic, 2 jazbeca), Postojna (2 lisici), Ptuj (1 lisica), Slovenj Gradec (1 srna), Škofja Loka (2 lisici), Šmarje pri Jelšah (1 lisica), Tolmin (4 lisice), Trbovlje (1 mačka), Velenje (1 jazbec) in Vrhnika (2 lisici).

Med živalmi, obolelimi za steklino, je bilo še vedno največ lisic — 79,40 %, domačih živali 5,89 %, ostalih živali pa 14,71 %.

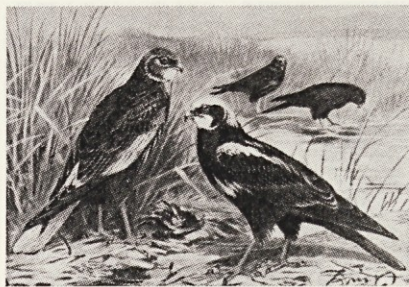
Bolezen se je razširila na nova območja SR Slovenije: na občini Ajdovščina in Postojna ter — po nekaj več kot enoletnem premoru — tudi ponovno na občino Lendava. Odstotki stekline med domačimi živalmi pa so se zmanjšali od 10,23 % na 5,89 %. Steklino pri domačih živalih so v tem mesecu (od 16. 9. do 15. 10.) ugotovili le pri necepljenem govedu na jesenski paši ter pri mačkah. Glede odstotkov bolnih lisic ostaja približno pri istem kakor prejšnji mesec (od 16. 8. do 15. 9.). Odstotki stekline pri divjih živalih drugih vrst pa so se povečali od 7,95 % na 14,71 %. Med divjimi živalmi drugih vrst je bilo največ primerov stekline pri jazbecih, saj so pri preiskavi od osemnajstih poslanih jazbecev ugotovili steklino pri šestih.

Tako ostajajo še nadalje odgovorne naloge lovskih organizacij in posameznih lovcev pri zatiranju stekline: redčenje lisic in jazbecev, sodelovanje pri pokončevanju potepuških psov in mačk ter izvajanje lova z lovskimi psi, ki so bili v tem letu dvakrat cepljeni proti steklini.

Ljubljana, 21. 10. 1981

Republiška veterinarska uprava

Pisan njivski svet je mali divjadi vse leto dajal dovolj hrane in kritja. Tudi v zimskem času je bilo dovolj kritja v številnih poljskih gozdčih in živih mejah. Zaradi tega je bila mala divjad v Sloveniji zelo številna. Ogrožale je niso niti neugodne vremenske razmere, še manj pa ujede. Z razvojem kmetijstva, industrije, urbanizacije, cestnega prometa, po drugi strani pa tudi zaradi večjega poslabšanja vremenskih razmer, so se naravne možnosti za malo divjad zelo poslabšale. Še sedaj se mali divjadi življenjski prostor neprestano krči in slabša. V mnogih območjih so se življenjske razmere že tako poslabšale, da za malo divjad ni več prostora. V območjih, kjer še živi, pa je iz leta v leto bolj prizadeta in njeno število neprestano upada. Zaradi številnih sprememb v načinu pridelovanja kmetijskih rastlin, še zlasti zaradi zgodnje košnje, strojne obdelave na velikih njivskih kompleksih in uporabe agrokemičnih sredstev utrpi mala divjad zelo velike izgube. Razvoj kmetijstva s preusmeritvijo na plantažni način pridelovanja onemogoča, da bi bila mala divjad razširjena povsod tam, kjer je bila še do nedavna. Nadaljnji razvoj kmetijstva je usmerjen v še bolj industrijski način pri-

Močvirski lunj: levo odrasel samec, desno odrasla samica in v ozadju lunja v prvem letu starosti

delovanja, s čimer se bodo življenjske razmere za malo divjad še nadalje slabšale in bo prostor zanjo vedno bolj omejen. Pri takem načinu gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči obstaja bojazen za bodoče, da bo poljska divjad omejena le še na nekatera manjša območja — rezervate. V takih rezervatnih območjih, kjer bi z malo divjadjo intenzivno gospodarili, pa je povsem razumljivo, da ni mesta za nobeno ujedo.

Če naj v naravi ohranimo pravilno ravnotežje med vsemi živalskimi vrstami, potem bi morali skrbeti, da se ohranijo naravne razmere za malo

divjad na vsem obdelanem ravninskem svetu. Zato za obstoj male divjadi in tudi ujed niso odgovorni samo lovci, ampak celotna družba.

Sklep

Iz vsega povedanega lahko zaključimo, da ujede nimajo pomembnega in škodljivega vpliva na gospodarjenje z malo divjadjo v zanjo ugodnih naravnih življenjskih razmerah. V popolnoma spremenjenih, to je osiromašenih naravnih razmerah, kjer mala divjad nima ustreznega kritja, in povsod tam, kjer jo bo v bodoče potrebno gojiti v posebnih rezervatih ali zrejališčih, pa za ujede, ki smo jih navedli in obravnavali, ne bo prostora in jih bo treba držati zelo na kratko. Ker se možnosti za malo divjad neprestano ožijo in slabšajo, bo potrebno pri nadaljnjem gospodarjenju z divjadjo natančneje opredeliti, katera območja so za malo divjad še pomembna. Na teh bo potrebno tudi ujede držati le v tolikem številu, da ne bodo ogrožale male divjadi. Povsod drugod, zlasti še v strnjenih gozdnih območjih, kjer ni male divjadi, pa lahko živijo prav vse ujede brez vsake škode v popolnem varstvu.

V DECEMBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

navadni jelen samec in jelen damjek-samec

košuta navadnega jelena in tele ter damječja košuta in tele

divji prašič

srna in mladič

medved

mouflon oven in mouflonka ter jagnje

gams kozel

gamsja koza in mladič

jazbec

volk

zlatica, belica, dihur

divja mačka

poljski zajec

mlakarica, črna lisica, regeljč, kreheljč

fazan

golob grivar, grlice

njivska gos

veliki kljunač in kozica

kragulj in skobec

11. XII. vzide ob 7.34 in zaide ob 16.17
26. XII. vzide ob 7.43 in zaide ob 16.22

= 4. XII.,

= 11. XII.,

= 18. XII.

= 26. XII.

Lovske razmere pri nas v času cesarice Marije Terezije

Priredil po »St. Hubertusu«, št. 11-1980 — Francè Avčin

Natanko na naš praznik republike 29. novembra lani je preteklo 200 let od smrti avstrijske vladarice Marije Terezije. Bila je »po božji milosti rimska cesarica, vdova, kraljica Ogrske, Češke, Dalmacije, Hrvaške, Slavonije, nadvojvodinja Avstrije, vojvodinja v Burgundiji, v Steyru — na Štajerskem, na Koroškem in Kranjskem seveda...« Tako je leto 1980 na sosednjem Avstrijskem postalo leto Marije Terezije. Zasluge te habsburške vladarice so bile dejansko nemajhne za vso dvoglavo Avstro-Ogrsko monarhijo, s tem pa tudi za dobršen del naše domovine. Sam sem slišal v mladosti stare gorenjske očance govoriti, da »j' buo narbulš k' je ba ba regirova«. Še moj oče se je pri toževal nad plačo v cekinih, češ

da mu trgajo žepe... Srebrnik Marije Terezije ima še dandanes trdno ceno v Afriki.

Nas zanima predvsem, kaj je Marija Terezija spremenila in izboljšala pri tedanjih lovsko-socialnih razmerah. Zato pa moramo najprej vedeti, kako je bilo z divjadjo, lovom in lovci pred to napredno mislečo vladarico in njenim še radikalnejšim sinom Jožefom II. Vedeti tudi zato, da bomo še bolj cenili našo sedanjo vzorno zamišljeno ureditev lovstva. In zato, da bomo vedeli, kakšna ponižanja in zlorabe je moral trpeti ratar na Slovenskem v tistih zlih, domala suženjskih predterezijanskih časih. V nasprotju s svojimi predhodnicami, »plemenitimi« ženami dolgega niza avstrijskih vladarjev, se Marija Terezija z lovom sama ni ukvarjala,

ni lovila, pač pa je dogajanja skrbno spremljala. Tedanji baročni dvorni lovi v ogradah so bili namreč zgolj množično pobijanje in mučenje živali, ki ga je počenjal tedanje »plemenito« visoko plemstvo na čelu z lovsko norima njenim očetom (Karl VI.) in njenim možem (Franc Lotarinški). Celotno lovstvo je bilo vsepovsod izključno v rokah dvora (regal!), tudi veleposestniški plemenitaši pri tem niso mogli spremeniti ničesar, razen na osnovi že zdavnaj prejetih privilegijev. Vladarski regal je izrečno prepovedoval kmetom in meščanstvu vsakršno lovsko udejstvovanje. Celo oficirji, zlasti pa študentje niso smeli stopiti oboroženi v dvorna gojitvena lovišča. Štajerska lovska določila iz leta 1716 so odredila, da nobeni

Pobijanje in mučenje divjih prašičev v ogradi. Slika-bakrorez je iz knjige »Des vollkommenen deutschen Jägers Anderer Haupt Theil«, katere avtor je Hanns Friedrich von Fleming. Knjiga je bila natisnjena v Leipzigu leta 1724.

neplemiški osebi, zlasti pa kmetom in meščanom, ni dovoljeno loviti, »ker bi se le-ti utegnili odvrniti od svojega dela in se usmeriti na lovljenje«.

Podobno je veljalo v vseh kronskih deželah. Lov je bil predvsem družaben dogodek vladarske hiše, nato šele plemstva, predvsem višjega. Tako je npr. leta 1739 na nekem spektakularnem velikem lovu njegova cesarost Karl VI. na Češkem sama »uplenila« 4035 divjadi, od tega kar 591 »visoke« (velike pravimo mi), od le-teh kar 109 v enem samem dnevu...

Tako množično pobijanje je seveda terjalo ustrezno množičen stalež divjadi. Vsakomur je bilo, tudi posestniku zemljišča, vsepovsod najstrožje prepovedano vse, kar bi utegnili divjad vznemirjati in s tem manjšati njen stalež. Prepovedano je bilo vsakršno nabiranje suhljadi, dračja, jagod, gob, zelišč, sekanje podrasti, rezanje mej, celo po travnikih. Za pripravljanje drv je bilo potrebno dovoljenje nadzornih organov in to le v za to določenih dobah. Kmet divjadi ni smel pregnati niti s travnikov niti si ni smel njiv ograditi. Razen tega pa je moral povrh še 14 dni na leto delati lovsko tlako, zastonj seveda. Škoda od divjadi, vse od posevka do žetve, je bila tako seveda ogromna, neznosna, za kmeta obupna. Poleg tega pa so imeli cesarski valpti široka polnomočja za izvajanje takih in podobnih drakonskih odredb, pri čemer so bili vse prej kakor tenkovestni. Sodišča so jim šla seveda v vsem na roko, pa so prijete divje lovce in tatove kaznovala kar najstrožje: z izgonom in zaplenbo doma, s priklenitvijo za veslače na galejah, če ne kar s svinčenko na kraju samem.

Upori so bili tako samo še vprašanje časa. Kmetovih tožb ni namreč nihče poslušal. Celo pridigar Abraham a Sante Clara je v svojih pridigah te razmere javno bičal, rekoč, da »večni lov in preganjanje divjadi polja tako pomečkata in uničita, da bedni kmet na svoji njivi ne najde žita, temveč lahko požanje zgolj bol in obup«.

Tako je v času od 1720. do 1732. leta prišlo povsod, tudi pri nas, zlasti na Štajerskem do hudih »lovskih« nemirov. Ukrotila jih je šele vojska, žandarji so bili premalo.

Takšen je bil položaj v lovstvu na Avstrijskem in s tem tudi pri nas na Slovenskem, ko je leta 1740 umrl

»veliki lovec« cesar Karl VI. in mu je na habsburškem prestolu kot dedinja cesarsko-kraljevskega imperija z nad 50 milijoni ljudi sedemnajstih narodnosti sledila regentinja Marija Terezija. Imela je več kot dva ducata naraščaja in je tudi tako krepko utrdila habsburški rod (ime je menda od Habichtsburg = Kragulji grad). Takoj ob nastopu so se ji divje razplamteli kmečki upori, brezobzirno so kmetje pobijali osovražene cesarske lovske valpte, pa tudi divjad, zlasti veliko.

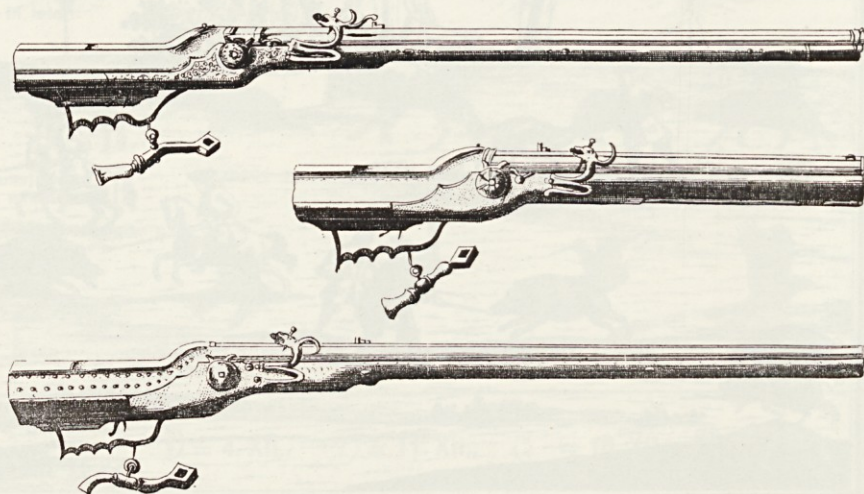
Mlada vladarica se je znašla pred odločitvijo, ali upore zopet zadušiti s kruto silo ali pa ustreči upravičnim zahtevam kmečkega prebivalstva vsaj delno in tako vzpostaviti znosno ravnovesje med poljedelstvom ter lovstvom oz. staležem divjadi, pri čemer pa naj bi seveda lovski privilegij ostal še naprej dvoru. Modro se je odločila za drugo. Potegnila je kaznovalno vojsko nazaj v vojašnice, polovljene vodje upora pa je — kot prava habsburška samodržka — neusmiljeno kaznovala. Zaradi prav grozljivih škod od divjadi in lovcev so morali na žalost in bes plemstva močno zmanjšati staleže, brezobzirne dotedanje načine lova pa spremeniti tako, da niso več povzročevali škode. Tedaj je prebivalstvo prvič v zgodovini tudi dobilo pravico, da lahko škodo od divjadi prijavi in dobi zagotovilo, da bo tudi poravnana. Glavni lovski mojster cesarskih lovišč je dobil nalogo, »postreliti vso odvišno divjad«. Kmetje pa so dobili pravico divjad odganjati

in svoje njive ograditi. Lovska tlaka, ki je kmeta močno obremenjevala, je bila ukinjena, razen kadar je šlo za volkove. Marija Terezija je leta 1770 ustanovila tudi prvo naravovarstveno območje, ki je prestalo vse vojne in politične pretrese do dandanes, namreč vsem dostopno oboro »Lainzer Tiergarten« pri Dunaju. Za plemenite »visoke« streljače pa je ohranila blizu dvora posebno oboro z divjimi prašiči.

Lovilo pa je slejkoprej le plemstvo, čeprav so nižji sloji vse bolj in bolj pritiskali tudi na lov. Vendar je preteklo še mnogo vode do leta 1848, ko so plemenitaši končno izgubili izključno pravico do lova tudi na nelastnem svetu. Vsakdo, ki je posedoval strnjeno zemljišče z vsaj 200 jutri zemlje, je smel na tolikšnem zemljišču tudi loviti. Vendar je besni kmet ob tem, po večjem delu Avstrije in tudi pri nas, divjadi pobil, kar je le dosegel. Tako zelo je sovražil tuje plemstvo, ki mu je že stoletja ždelo za vratom. Dolgo je trajalo, da se je stalež divjadi zopet popravil, to pot do znosnih, razumnih meja. Pričela se je doba mirnega, premišljenega lova, kakor traja še dandanes, čeprav so v oddaljenih krajih od Dunaja, kakor je že Slovenija, graščaki in »uvoženo« plemstvo še naprej uveljavljali staro načelo »car daleko, bog visoko«.

Tako je prav modra »baba na prestolu« postavila tudi pri nas temelje miselnosti, da je divjad živa in bitna stvar — narave, ne pa predmet streljaške sle, in da je lovstvo s poljedelstvom ter gozdarstvom nujno povezano v neločljivo enoto.

Puške prednjače na vžig s kresilom, ki jih je plemstvo v času Marije Terezije uporabljalo za lov

Bogata zgodovina lovstva na območju Ribnice

Ob 35-letnici delovanja LD Ribnica. Spomenik dr. Ivanu Lovrenčiču, ustanovitelju Slovenskega lovskega društva

Andrej Klemenc

Uradno rojstno leto »Lovskega kluba Ribnica« — predhodnika naše lovske družine — je 1894. (Objavljeno v Lovcu, št. 5/72 na 153. strani in v št. 1/79 na 14. strani.) V navedenem letu je bil namreč prvi občni zbor in takratna deželna avstro-ogrska vlada v Ljubljani je potrdila pravila nastalega lovskega društva. Leta 1979 smo ob praznovanju 85-letnice slovenskega lovstva v Ribnici izdali tudi jubilejno značko.

Lovstvo ima pri nas zelo bogato tradicijo. To je pripisati predvsem naravnim razmeram, bogatim, marsikje nedotaknjenim gozdom, polnim divjadi od risa, volka in medveda pa do divjega prašiča, jelenjadi in srnjadi.

V času med obema vojnama (1918—1941) je delovala v našem kraju najprej podružnica SLD, potem pa lovsko društvo, ki sta zajemala poleg lovcev ožje Ribniške doline še lovce iz Kočevja, Strug, Velikih Lašč in Dobropolja. V času med obema vojnama se je lovsko življenje odvijalo v okviru tedaj veljavnih zakonov in v senci kapitalističnega družbenega sistema. Poleg graščakov in posestnikov, ki so posedovali vsaj po 115 ha strnjenih površin in so imeli na teh površinah lastna lovišča, so bili zakupniki lovišč edini »gospodarji« divjadi in lova. Preprosti lovci pa so bili tedaj organizirani v številne skupine »raubščicov«. Divjadi se je takrat slabo pisalo, saj je bil primer, da je zakupnik v letu 1937 na 1000 ha odstrelil 80 kosov divjadi. Za vplačano zakupnino je hotel iztržiti čim več z odstreljeno divjadjo.

Takih primerov je bilo zagotovo več. Sprejem v članstvo je bil prav tako podvržen socialnemu položaju prosilca. Redek je bil primer, da je bil član kluba napreden in lovu predan kmečki sin ali celo iz vrst delavstva. Ti so bili v glavnem gonjači ali divji lovci. Posebno so bili »na glasu« divji lovci iz Dolenjih Lazov, iz vasice na obrobju Male gore blizu Ribnice.

Največ zaslug za ustanovitev Lovskega kluba v Ribnici leta 1894 je imel Ignac Gruntar, notar v Ribnici, ki je bil zelo razgledan in nacionalno usmerjen Slovenec. Družil se je tudi s pesnikom Simonom Gregorčičem, ki je rad prihajal

v Ribnico. Ne smemo pa tudi prezreti Ivana Rusa, po domače Žagnega Johana, posestnika in lesnega trgovca iz Brež, ki je bil prvi načelnik (predsednik) kluba, njegov namestnik pa Janez Kosler, graščak iz Ortneka. Rus je bil široko znan v lovskih krogih in od vsega začetka (leta 1907) član Slovenskega lovskega kluba oz. društva v Ljubljani. Rusu je bil nedvomno v veliko oporo in mu nudi vso potrebno pomoč naš rojak iz Sodražice in ustanovitelj Slovenskega lovskega društva (SLD) dr. Ivan Lovrenčič. Le-temu se je Ribnica oddolžila za njegove zasluge s tem, da mu je letos postavila spomenik v Parku kulturnikov med drugimi zaslužnimi velikani ob 900-letnici Ribnice.

Spomenik dr. Ivanu Lovrenčiču, ustanovitelju Slovenskega lovskega društva, v Parku kulturnikov v Ribnici

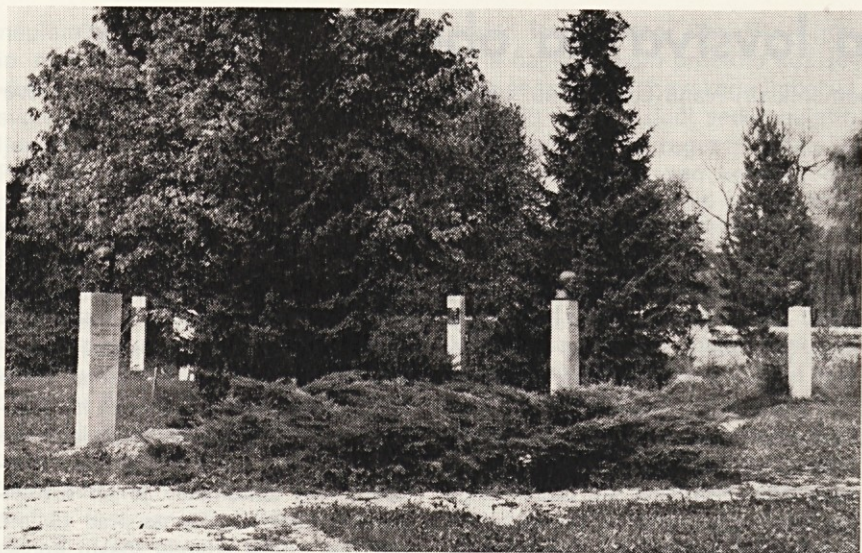
Pred približno 20 leti je bilo Turistično društvo Ribnica pobudnik zamisli o postavitvi spomenikov v grajskem parku velikim možem Ribniške doline, ki je dala številne može, znane tudi izven naše domovine. To zamisel so podprle vse institucije in družbeno-politične skupnosti. Park kulturnikov je bil verificiran in projekt izdelan že pred 10 leti. Načrt je izdelal arhitekt Vlasto Kopač, nekdanji direktor Zavoda za spomeniško varstvo, ki bdi tudi nad izvedbo načrta.

Od skupno 60 imen, ki bodo vklesana na 17 spomenikih, so doslej postavili spomenike 6 možem: Gallusu, dr. I. Prijatelj, S. Škrabcu, I. Merharju, dr. Kreku in dr. Ivanu Lovrenčiču.

Otvoritev Parka kulturnikov bo prihodnje leto. Leta 1982 bo namreč Ribnica praznovala svojo 900-letnico svojega obstoja.

Velike zasluge za razvoj lovstva sta imela tudi dolgoletna predvojnja funkcionarja Ivan Klun kot predsednik društva in Ivan Burger kot tajnik. Obema gre priznanje, ker sta se uprta italijanskim oblastnikom, ki so hoteli, da v Lovsko društvo Ribnica sprejmejo kot člana italijanskega funkcionarja. Dala sta raje odstopno izjavo, kakor da bi na to pristala. Sledili so jima tudi drugi člani in tako je leta 1942 prišlo do razpusta lovskega društva. Velika večina članov je sledila pozivu KP in se z orožjem v roki uprta okupatorju.

Nekaj mesecev po osvoboditvi so se v Ribnici že pričeli zbirati preživeli borci-lovci in urejati lovske vrste. Že 14. oktobra 1945 se je sestel pripravljalni odbor v sestavi Ivan Klun, Oskar Kosler, Adolf Ivanc, Anton Pakiž, dr. Janko Lavrič in Lado Vanič. Sledil je občni zbor, 18. 11. 1945, na katerem je bilo ponovno ustanovljeno Lovsko društvo Ribnica. V tem prvem obdobju so bili sprejeti pomembni sklepi: Tri leta ni dovoljen odstrel srnjadi, ker se mora njen stalež zaradi vojnih razmer popraviti. Prav tako ni dovoljen odstrel medveda, pač pa naj se (s pomočjo oblasti) prično pogoni na volkove in divje prašiče. Za prvega povojnega predsednika je bil zopet izvoljen Ivan Klun, po domače Bukovčanov, ki je bil že pred vojno več let predsednik društva. To društvo je bilo predhod-

Park kulturnikov, ki ga bodo slovesno odprli prihodnje leto, ob 900-letnici Ribnice

nik lovske zveze v Kočevju in je štel 159 članov. Leta 1947 se je društvo preimenovalo v Okrajni lovski svet Ribnica, ki je deloval do ustanovnega občnega zbora Lovske podzveze Kočevje leta 1950, ko so sedež prenesli iz Ribnice v Kočevje.

LD Ribnica je bila ustanovljena, kakor večina drugih LD, leta 1946. leta in je ob ustanovitvi štela 40 članov (sedaj 60). Gospodarimo na 5108 ha površine hribskega lovišča. Člani imajo najsodobnejše lovsko orožje in so važen dejavnik pri čuvanju pridobitev revolucije in uspehov samoupravnega socializma. Več lovcev je zelo aktivnih pri izvrševanju raznih dolžnosti in nalog. Tretjina lovcev je včlanjenih v ZK, prav toliko jih je članov ZB. Članstvo je tudi v strokovnem pogledu na dokaj visoki ravni. Naša LD je med prvimi v Sloveniji, ki se je pobratila. Navezala je tesne prijateljske odnose z LD Rače in tudi omogočila svojim članom, da spoznajo lov na malo divjad pri veselih Štajercih. LD Rače je pa omogočila svojim članom lov na jelenjad v našem lovišču. V letu 1947 smo začeli z lovom na srnjad in v tem letu odstrelili 8 živali. Dve leti kasneje je bil v našem lovišču uplenjen prvi jelen po vojni. Zadnja leta pa odstrelimo letno do 80 srnjadi in 40 jelenjadi, nekaj divjih prašičev, (1) medveda, (1) divjega petelina in le 30 zajcev, medtem ko smo jih nekoč od 100 do 160. V lovišču imamo znova risa, kar gotovo ne bo brez posledic, zlasti pri srnjadi, če sem in tja ne bomo odstrelili tudi kakega risa.

Tudi v kinologiji skrbimo za razvoj. Ven-

dar se pa opaža, da se število goničev zaradi upadanja zajčjega staleža iz leta v leto manjša. Sedaj imajo člani LD Ribnica 25 lovskih psov. LD je že leta 1946 ustanovila psarno za vse vrste brakov in jo priglasila Kinološki zvezi Slovenije pod imenom »Ribnica«. S tem tudi ohranjamo tradicijo predvojnih lovcev. Znano je, da je že leta 1904 lovec Jože Arko-Prajerjev nabavil v Istri prve kratkodlake istrske goniče. Zreja oz. gojitev psov te pasme je pozneje po za- slugi znanih kinologov dr. Lovrenčiča, dr. Lavriča in A. Ivanca zelo napredovala in ribniško-sodraški istrijanci so bili iskani povsod in zelo cenjeni (Travnogorska psarna).

Lahko s ponosom trdimo, da smo v času socialistične graditve tudi na področju lovstva dosegli velik napredek in pridobili nove kvalitete, še posebno pri gojitvi divjadi in gospodarjenju z loviščem.

Največ zaslug za dosežene uspehe ima prav medvojna in prva povojna generacija. Ob praznovanju »35 let svobode« se jih spominjamo in se jim zahvaljujemo za njihov velik prispevek. Od takrat, ko so zaorali v povojno ledino, pa do danes je za njimi 35 let uspešnega lovskega udejstvovanja. Ves čas, zlasti pa v najtežjih povojnih letih, so bili ti tovariši nosilci vseh delovnih akcij, od gradnje koč (2 koč, 2 zavetišči) do najvažnejše naloge: varstvo in gojitev divjadi, ki so jo med vojno zdesetkali. Veliko dela in naporov je bilo vloženih v gradnjo krmišč in krm-ljenje divjadi. Takrat še ni bilo gozd-nih cest, bile so le vlake, marsikje pa še teh ne. Zato je bilo treba ves ma-

terial znositi na ramenih kilometre da-leč. Lovci so delali brezplačno in z ve-likim zagonom na stotine ur ter pri-spevali tudi brez odškodnine material-na sredstva.

Vsega tega nismo pozabili. Spominja-mo se teh naših tovarišev in jim iz-rekamo javno zahvalo za vse, kar so storili za napredek in razvoj naše LD, našega lovišča za varstvo divjadi in narave sploh.

Skušal sem predstaviti delo in življe-nje LD Ribnica ter slovensko lovstvo v Ribniški dolini vse od njegovega za-četka. Spomnili pa smo se tudi naših lovskih tovarišev, starih nad 60 let, saj so bili vsi udeleženci revolucije in tudi prvi pri povojni graditvi napredka naše lovske družine.

Naj predstavimo ustanovne člane LD Ribnica na Dolenjskem:

Anton Šobar, ki bo letos praznoval 77 let svojega življenja in je bil vrsto let član upravnega in nadzornega odbora LD Ribnica.

Jože Pajnič, ki je lani praznoval svojo 75-letnico, bivši partizan in udeleženec pohoda 14. divizije na Štajersko, kjer so ga Nemci ujeli in internirali v Mauthausenu.

Tesar, logar, dolgoletni lovski ču-vaj in nekdani starešina naše LD **Franc Lovšin**, ki je letos do-polnil 73 let.

Stanko Klaus, po poklicu pravnik oz. sodnik, ki je letos praznoval svojo 75-letnico in je bil predsed-nik disciplinskega razsodišča LD. **Mirko Fegic**, zobozdravnik, med-vojni aktivist-diverzant, internira-nec in borec 14. divizije NOV, ki je letos praznoval svoj 70-letni življenjski jubilej, je bil nekaj let starešina LD in vrsto let znan družbenopolitični delavec.

Drago Gril, aktivist in borec NOV od leta 1941, borec 14. divizije, član VOS, sodeloval v bojih za osvoboditev Trsta, predsednik Obč. odbora ZZB NOV Ribnica, bo prihodnje leto praznoval 70. obletnico svojega rojstva. Tudi ta je bil starešina LD, vrsto let član UO in NO LD.

Janez Bolha, član UO in NO ter lovski čuvaj, spreten pripoved-nik sočnih in jedrnatih o lovskih doživljajih ter udeleženec NOB, je letos dopolnil 68 let življenja.

Velike zasluge v LD Ribnica imajo tudi:

Jože Hren (61 let), **Jože Selič** (65 let), **Jože Gril** (60 let), **Stane No-san** (61 let), **Anton Andoljšek** (60 let), **Vlado Vanič**, **Anton Pa-kiž**, **Jože Ponikvar** in **Jože Šobar**.

Lovstvo in divjad v Nemški demokratični republiki

(Nadaljevanje in konec)

Borivoj Terčelj

Poljski zajec

Poljski zajec živi sicer po vsej NDR, glavno divjad pa predstavlja na Magdeburški ravnini, v okolici Erfurta ter na nekaterih območjih v okolici Halleja, Leipziga, Karl-Marx-Stadta in Dresdenu. Vsekakor mu mnogo bolj godijo bogata, kakor pa revna tla. Površine pod 300 m nadmorske višine, posajene pretežno s sladkorno peso, kjer so poprečne letne padavine do 500 mm in poprečne letne temperature okoli 8° C, so za zajca najprimernejše.

Taka območja zajemajo približno četrtno celotne površine NDR. V pretežnem delu države pa so izgube med mladimi zajci tako velike, da skorajda ni prirastka. Vzroki velikih izgub so: slabo vreme spomladi, bolezni, predvsem pa mehanizacija in kemična sredstva v poljedelstvu.

Tudi promet povzroča velike izgube. Kljub temu, da načrtujejo zelo majhen odstrel, je upadanje števila zajcev stalno.

V letu 1961 so odstrelili 430 800 zajcev, v letu 1979 pa le 22 000. Torej upad kar za 408 800!

Na površinah, ugodnih za zajca, pa dosega letni prirastek od 25 do 180 % spomladanske številčnosti. Površine, kjer je poljski zajec glavna divjad, zajemajo od 15 000 do 50 000 ha. Posebne (nepoklicne) skupine izvajajo na teh območjih celotno lovsko dejavnost — od ugotavljanja gostote populacije do izboljševanja biotopa in krmljenja. Plan gospodarjenja z zajcem izdelajo na osnovi najnižjih vrednosti, ugotovljenih za posamezna območja.

Najnižja gostota populacije spomladi naj bi bila 20 zajcev na 100 ha.

Osnove za načrtovanje so kartografsko določene 50 do 400 ha velike površine, na katerih opravljajo štetje in določajo zgornjo mejo odstrela. Zajca lovijo od 16. oktobra do 15. januarja, vendar pa že od 1. oktobra dalje izvajajo tako imenovane preizkusne love, s katerimi preverjajo stalež in ugotavljajo prirastek.

Glavna načina lova sta lov s psi in krožni lov. Pri krožnem lovu pa je dovoljeno streljati le v notranjost kroga. Ko premer kroga ne omogoča več varnih strellov v notranjost, je krožnega lova konec. Izven kroga ne dovolijo streljati zato, da se več zajcev lahko reši oziroma da je manj možnosti, da bi bili ranjeni in s tem izgubljeni.

Sicer si pa lovci v NDR močno prizadevajo povečati zajčji stalež z urejanjem remiz in zasajanjem živih meja.

Divji kunec

V okolici Magdeburga, Halleja, Rostocka in Erfurta ni tako redek, pojavlja pa se tudi v drugih okrajih NDR.

Lov na divjega kunca je dovoljen vse leto.

Čeprav mixomatoza povzroča velike izgube v populaciji, kljub temu letni odstrel dosega 4000 kuncev. Škoda, ki jo kunci povzročajo na poljih, pa ni velika.

Bober

Labskemu bobru je grozilo, da bo izumrl, a je lovci NDR uspelo, da so ga z zelo strogimi zaščitnimi ukrepi ohranili. V okolici Magdeburga in severno od Berlina živi okoli 1000 bobrov.

Fazan

Čeprav se fazan nahaja skoraj na celotnem območju NDR, pa je le za redke lovske družbe gospodarskega pomena. Fazana namreč prizadevno

goje le na področju Erfurta, Magdeburga, Halleja, Leipziga, Dresdenu in Karl-Marx-Stadta in si zlasti prizadevajo, da mu izboljšajo biotop. Celotni stalež v NDR je bil leta 1980 43 500 fazanov, odstrelili pa so jih 15 500. Letno iz umetne zreje spuste v lovišča okoli 30 000 fazanov, na določenem območju vsaj 1000 hkrati. Fazani, namenjeni za izpustitev, seveda ostanejo nekaj časa v voljeri za prilagajanje. Starost izpuščenih fazanov ne presega 10 tednov.

Lovna doba na fazana je od 1. oktobra do 31. decembra. Fazane love na večjih ali manjših skupinskih lovih s psom oziroma s psi.

Lisica

Lisica je zaradi dragocenega krzna pomembna divjad, a je odstrel v stalnem upadanju. Od 84 000 lisic, uplenjenih v letu 1967, je upadel odstrel na 42 000 v letu 1973. Ker je lisica glavni prenašalec gozdne (silvatične) stekline, poskušajo z vsemi sredstvi razredčiti lisičji rod. Jasno je, da v ta namen lov z orožjem ne zadošča. Dovoljen je tudi lov s pastmi, vendar uporaba stopalk ni dovoljena. Prepovedana je tudi uporaba strupov, zato pa vsako pomlad zaplinjujejo lisičine.

Druge zveri

Jazbec je razmeroma redek in je že več let popolnoma zaščiten. Kune, ki jih letno ulove (pretežno s pastmi) okoli 30 000, uživajo lovopust od 1. maja do 30. septembra.

Mala podlasica je popolnoma zaščiten, hermelinov pa ulove letno ca. 3000.

Vidra uživa popolno zaščito, a je njeno število še vedno v upadanju. Cenijo, da je sedaj v deželi samo še okoli 600 vider.

Tudi divja mačka je popolnoma zaščiten.

Kunji pes (enok) je škodljiva neavtohtona divjad, zato ne uživa zaščite. Letno ulove okoli 50 kunjih psov.

Prav tako nedobrodošel »prišlek« je rakun, ki tudi ni zaščiten.

Ris in volkovi niso stalna divjad NDR. Posamezni primerki zaidejo v deželo iz Poljske ali Češke.

Ujede

Ujede vseh vrst so v NDR popolnoma zaščitene. Najpogostejša je kanja, dokaj pogosti pa so tudi škarniki. Mnogo redkejša sta skobec in kragulj, medtem ko je sokol selec skoraj popolnoma izginil. Izjemoma, s posebnim dovoljenjem oblasti, je možno odloviti le posamezne ptice ujede (predvsem kanje), ki so se specializirale na perutnino. V skrbi za ujede lovci na poljih, kjer ni daleč naokoli nobenega drevesa, postavljajo ustrezno visoke drogove s prečkami, da ujede lahko sedajo nanje.

Gozdne kure

Sodijo sicer k lovni divjadi, a so vse leto zaščitene. Posebne skupine strokovnjakov proučujejo možnosti za ohranitev gozdnih kur in stalno kontrolirajo populacije. V dogovoru z gozdarsko upravo so zaščiteni njih rastišča. Na določenih območjih življenje divjadi ne sme biti z ničemer vznemirjano.

Vendar uspehi pri gojitvi gozdnih kur niso senzacionalni, kljub temu pa predstavniki gozdarskega inštituta zagotavljajo, da imajo izdelan ustrezen program za gojitev gozdnih kur, ki zagotavlja ohranitev te divjadi.

Lovski psi

Zreja in šolanje lovske psov je sestavni del lovstva NDR. Lovske družbe so odgovorne za zrejo psov, ki jo nadzira ministrstvo za poljedelstvo, gozdarstvo in prehrano prek območnih in okrožnih svetov. Vsakega svetu pomaga poseben aktiv za lovske pse, ki svetuje in ureja zadeve pri zreji in preizkušnjah psov. Lovske družbe morajo imeti toliko in takšnih šolanih lovske psov, da ustreza številčnosti in vrsti divjadi v lovišču. Delež psov posameznih pasem na lovsko družbo določijo na osnovi naravnih razmer v lovišču. Lovci so po zakonu dolžni s psom izslediti vsako obstreljeno divjad. Lovec dobi materialno pomoč ob nakupu psa kakor tudi pozneje pri

spevke za njegovo prehrano. Delež stroškov za preizkušnje psov nosijo lovske družbe. Po uspešnem iskanju obstreljene divjadi vodniki dobe tudi premije. Zato je šolanih psov v NDR mnogo — približno 15 000, kar pomeni, da ima skoraj vsak drugi lovec takega psa.

Psi so istih pasem kakor pri nas v SR Sloveniji, najpogostejši pa so jazbečarji, lovski terierji in ptičarji-žimavci.

Lovska vzgoja, šolanje in raziskovalno delo

Šolanje in izobraževanje lovcev se ne konča z opravljenim lovskim izpitom in s sprejemom v lovsko družbo. Vsaka lovsko družba prireja tako imenovana zimska šolanja, na katerih se lovci dodatno izobražujejo.

V Zollgrünü je že od leta 1967 šola za kmetijstvo in lovstvo. Odprta je od marca do oktobra. Tu slušatelji — do sedaj je šolo dovršilo 9000 lovcev — dobivajo sodobno lovsko znanje in se seznanjajo z najnovejšimi ugotovitvami na področju varstva divjadi. Od leta 1971 deluje tudi dopisna šola za vodstveni lovski kader, ki traja dve leti.

Lovstvo in lovsko gospodarstvo je tudi reden predmet na gozdarskem oddelku dresdanske tehniške univerze ter na visokih šolah za gozdarstvo v Ballenstedtu, Schwarzburgu in Raben Steinfeldu.

Središče raziskovalnega dela v lovstvu je inštitut za gozdarstvo — oddelek za lovstvo v Eberswaldu. Tu opravljajo posebne znanstvene naloge, ki jih predpiše ministrstvo za poljedelstvo, gozdarstvo in prehrano. Vse naloge obdelajo in izpeljejo tudi v praksi, tako na poskusnih lovskih območjih kakor v revirjih lovske družbe.

Glavno inštitutovo preizkusno polje za praktična dela so preizkusni raziskovalni revirji. Teh je enajst, katerih velikost je od 3000 do 20 000 ha. V teh revirjih družbe izvajajo lov točno po navodilih inštituta, tako da učinke raziskav lahko ugotavljajo v praksi.

Celotno raziskovalno delo na področju lovstva vodi skupnost znanstvenikov in praktikov pri Akademiji kmetijskih znanosti. Ena izmed pomembnih nalog te skupnosti je, da vsaki dve leti pripravi in izvede strokovno posvetovanje, na katerem sodelujejo tudi zunanji strokovnjaki. Rezultate teh posvetovanj objavlja v posebnih izdajah.

Odmor ob ognju na skupnem lovu vzhodnonemških lovcev

Foto D. Männel

Lovska organizacija

Člani Kluba prijateljev lova na strelski preizkušnji

Vodstvo Kluba prijateljev lova je povabilo vse svoje člane na strelišče v Pliberk. Zbrali smo se v nedeljo, 13. 8. 1981, z namenom, da preizkusimo svoje strelske sposobnosti, saj je v zeleni praksi precizen strel odločilnega pomena. Nadaljnji pomen prireditve je bil, da se zopet srečamo slovenski koroški lovci v sproščeni družbi. Doseženi strelski rezultati so pokazali, kateri člani-strelci bodo sestavljali ekipo KPL, ki bo naš klub prihodnje leto zastopala na raznih strelskih tekmovanjih.

Klub prijateljev lova name-rava prihodnje leto spet prirediti večje strelsko tekmovanje. Kakor smo v preteklosti, tako bomo tudi na to prireditve povabili številne dobre lovce-strelce iz SR Slovenije.

Za prireditve v Pliberku smo že navezali prve organizacijske stike. Ob naši gmotni šib-kosti bomo morali pač spet poklicati na pomoč razna podjetja in organizacije, da bo za to priložnost miza z nagradami zopet bogato obložena.

Na strelski preizkušnji v Pliberku je predsednik Kluba — Mirko Kumer med drugim pristrčno pozdravil cenjene goste. Dobrodošlico je izrekel lovskemu mojstru okraja Velikovec inž. Albinu Knaflu, predstavnikoma LZS Veljku Varičaku in Janezu Markoliju ter odgovornemu strelskemu referentu g. Picklu. Kakor na vseh dosedanjih naših strelskih prireditvah v Pliberku je tudi tokrat nudil Klubu prijateljev lova vsestransko pomoč odgovorni strelski referent. Pozdrav in zahvalo je naš predsednik izrekel tudi nadgozdarju Lipetu Janšku in vodji gojitvenega območja Helmutu Schwabu.

V svojem govoru je inž. Knafl poudaril — v nemščini kakor v slovenščini — potrebo po nadaljnjem razvijanju dobrih sosedskih odnosov med lovci obeh dežel. Sad

medsebojnega zaupanja in dobrih odnosov so vsekakor podpisani sporazumi o skupni gojitvi divjadi na območju državne meje, ki torej ni ne-prehodka ovira za divjad, zato naj tudi ne bo plot iskrenim odnosom med lovci. Dal pa je tudi pobudo lovcem Kluba za še tesnejše sodelovanje z Lovsko zvezo Koroške (Kärntner Jägerschaft).

Za tri lepe nagrade na tej strelski prireditvi je poskrbela Lovska zveza Slovenije.

Prejeli so jih trije najboljši: Beno Kraut za prvo mesto, Mirko Kelih za drugo mesto in Tone Grubelnik za tretje mesto.

M. Kelih

LD Tabor v Savinjski dolini odprla strelišče

Z lovskim strelskim tekmovanjem za prehodni pokal Skupščine občine Žalec, z otvoritvijo strelišča na umetne golobe, »bežečega merjasca« in v tarčo »srnjak« je Lovska družina Tabor v Savinjski dolini, 28. 6. 1981, počastila praznik občine Žalec.

Člani lovske družine se zavedamo, da lov postaja poleg športa in razvedrila ter njegove osnovne naloge — gojitve divjadi — vse pomemb-

nejši z vidika splošne ljudske obrambe in družbene samozastite. Prav tako vemo, da le v strelskih veščinah izurjen in z dobrim orožjem opremljen lovec lahko lovi divjad lovsko pravično. S tem spoznanjem smo z veliko zagnanostjo začeli uresničevati zamisli o gradnji lovsko-športnega strelišča. Pri načrtovanju in gradnji so z veliko vneto sodelovali več ali manj vsi člani, ki so delali udarniško brezplačno 893 ur. Član družine Slavko Cestnik je s sodelavcema (sinom in elektrotehnikom Tominškom) pokazal izredno izvirnost. Iz domačega materiala so izdelali strelišče na »bežečega merjasca«, ki ustreza predpisom (vidno polje dolgo 10 m, brzina »merjasca« 4 m na sekundo, vse komande reducirane na 24-voltno napetost).

Prav tako je bila letos skoraj dograjena lovska koča: nape-ljali smo prek 1000 m vodovoda, zgradili sanitarije in kočo opremili. Pri teh delih ima zelo veliko zaslug oskrbnik koče in predsednik strelske komisije Janez Vidmar, ki je žrtvoval veliko svojega prostega časa za vzorno oskrbo koče in dobro organizacijo tekmovanja.

Strelišče je odprl s častnim strelom na umetnega goloba Andrej Marinc. Nakar se je

začelo strelsko tekmovanje. Zmagovalka je bila ekipa LD Prebold, kateri je izročil prehodni pokal skupščine občine Žalec predsednik njenega IS Jože Jan. Uspelemu tekmovanju in prijetnemu srečanju po tekmovanju je prisostvoval tudi predsednik skupščine občine Žalec Vili Petek.

D. Hus

Solčavski lovci in njihov dom

V vojni vihri je na Solčavskem le redka kmetija ostala nedotaknjena. Večino okoliških kmetij, pa tudi Solčavo, je okupator požgal do tal. Kljub vsemu delu, ki je čakalo domačine pri obnovi, so takoj po osvoboditvi ustanovili dve lovski družini, se kmalu združili v eno in pričeli z obnovo lovišča. LD, na začetku številčno šibka, šteje sedaj 40 članov. Lovišče je razmeroma majhno, saj ima le 3841 ha lovne površine in še to pretežno v pasu ob državni meji z vsemi težavami, ki jih prinaša lov v takem predelu.

LD je ustrezno opremila lovišče z gojitvenimi in lovnimi napravami, zgradila dve lovski koči in v lovišču naselila muflone. Poprečen letni odstrel je 40 gamsov, 40 srnja-

LD Tabor v Savinjski dolini je junija letos odprla svoje strelišče, ki ga je zgradila v neposredni bližini svoje lovske koče (na sliki)

Foto B. Pulki

Dom Lovske družine Solčava, ki so ga slovesno odprli 16. avgusta 1981

Foto S. K.

di, 15 muflonov in 3 jelenjadi. LD je imela vrsto let v našem lovsko sobo v zasebni hiši v Solčavi. Toda članstvo je rastlo, družinski arhiv in imetje tudi, nastajale so težave pri zbiranju in oddaji divjačine, večkrat so bili tudi v zadregi, kje prenočiti lovskega gosta.

Pred tremi leti pa so se člani z večino glasov odločili za gradnjo lastnega doma. Zavedali so se, da bo to od članov terjalo velike napore. Toda večina članov je z delom in finančnimi ter materialnimi prispevki sodelovala pri grad-

nji. Otvoritev je bila 16. 8. 1981 ob navzočnosti številnih gostov. Lovski dom je slavnostno odprl dolgoletni zaslužni član LD Franc Vršnik-Roban.

Izredno lepa stavba, ki se lepo vključuje v svojo okolico, bo omogočila lovski družini nemoteno društveno dejavnost, strokovna predavanja, predvajanje filmov, razne lovske prireditve, služila bo pa tudi lovskemu turizmu ter splošnim družbenim interesom. V kletnih prostorih je zbiralnica za uplenjeno divjad, opremljena s hladilno omaro, kar bo močno olajšalo zbiranje in odpošiljanje plena. Ob otvoritvi lovskega doma so vsi navzoči izrekli iskreno priznanje najzaslužnejšima pri gradnji: Francu Plesniku in Jožetu Prušniku, ki sta bila gonilna sila v vseh letih gradnje. Vse priznanje tudi najstarejšemu članu LD Francu Žagarju-Račniku, ki je bil kljub svojim osemdesetim letom ves čas agilen in delaven ter za vzor mnogim mladim članom. Krepkemu osemdesetletniku vsi želimo, da bi še dolgo hodil na lov in zahajal v lovsko družbo.

Z otvoritvijo lovskega doma se je LD Solčava vključila v proslavljanje 40. obletnice ustanovitve OF. Ta njen delovni uspeh bo pripomogel k še uspešnejšemu delu lovske

družine, istočasno pa bo prispeval tudi svoj delež k razvoju Solčave.

S. K.

30 let LD Kajuh-Šmartno v Rožni dolini

Letos 4. julija ob Dnevu borca je praznovala LD Kajuh 30-letnico obstoja. Vsako leto tega dne priredi LD Kajuh strelsko tekmovanje, ki se ga udeležuje večina članov. Tekmovanje je kombinirano: na umetne golobe, »bežečega zajca« in v tarčo »srnjak«. Najboljši član prejme prehodni pokal, vsi tekmujoči pa praktične nagrade, kajti običaj je, da vsak član prispeva v nagradni fond primeren prispevek. Letos ob 30-letnici pa je vsak član streljal tudi z zračno puško v spominsko tarčo, ki jo je po streljanju vsak tekmovalec tudi prejel za spomin, skupaj s spominsko značko LD.

Po strelskem tekmovanju so zbranim članom in gostom posredovali pregled o delovanju te LD, kar vse je vestno zabeleženo v kroniki od začetka te lov. druž. Opisana je krajevna zgodovina lovstva, tudi za predvojna leta, ter bo skupno s sedanji podatki in zbranim slikovnim gradivom nekoč dragocen vir podatkov o lovu in divjadi na tem področju.

Lovišče LD Šmartno v Rožni dolini leži severno od Celja, tako da nekatera predmestna naselja že segajo vanj. Je gosto obljudeno in močno vznemirjano, prepreženo s številnimi zelo prometnimi cestami ter ima 2800 ha lovne površine. Z ustreznimi gojitvenimi ukrepi je LD poskrbela za primeren stalež divjadi, o čemer končno pričajo tudi podatki o odstrelu. V 30 letih obstoja so uplenili skoraj 1000 srnjadi, 3635 zajcev, 2186 fazanov, okoli 800 lisic, prek 500 ujed (kraguljev in skobcev), prek 6000 vran in srak, 1054 potepuških psov in 2314 potepuških mačk.

LD je naselila fazane leta 1957. Do sedaj jih je spustila v lovišče prek 1000. Pred 14 leti pa je na novem akumulacijskem jezeru naselila tudi race. Doslej jih je spustila na jezero 320. Pri delu v lovišču, pri gojitvenih napravah in gradnji lovske koče je članstvo v 30 letih delalo brezplačno nad 60 000 ur. Če delovno uro ocenimo z vrednostjo 50 din, potem so člani s svojim delom vložili v lovišče skupno 300 starih milijonov.

V LD je opravilo lovski izpit 28 članov-pripravnikov. Družina je redno skrbela za strokovno izpopolnjevanje mladih članov in uspeh ni izostal. Vseskozi ni bilo niti enega primera, da pripravek izpita ne bi opravil ali da bi imel popravni izpit.

Zanimiv je tudi podatek o izrečenih kaznih v času obstoja lovske družine. Izključenih je bilo skupno 10 članov, od teh 6 zaradi lovske tatvine ali sodelovanja z divjimi lovci. Izrečene so bile tudi tri prepovedi lova, od 6 mesecev do enega leta, in 6 opominov. Podatki o izključitvah povedo, da je LD imela vedno odprta vrata za vstop članov, ki so se želeli vključiti v lovsko družino, odprta pa tudi navzven za tiste, ki niso bili poštteni ali disciplinirani.

Lovska družina Kajuh je prva izmed vseh družin celjske zveze, ki je bila odlikovana (leta 1962) zaradi uspehov pri upravljanju lovišča in uveljavljanja naprednih načel pri razvoju lovstva. V svojih vrstah ima tudi člane, ki so prejeli najvišje priznanje LZS — Zlatorogovo plaketo, srebrno in

Najstarejši član LD Solčava Franc Žagar s plenom

bronasto plaketo glasila Lovc in 11 priznanj ZLD Celje. Več članov je bilo lovsko odlikovanih: 14 z znakom za zasluge, 5 z redom III. stopnje, 2 z redom II. stopnje, 1 z redom I. stopnje.

Ko LD prehaja v četrto desetletje obstoja, se člani zavedajo težav, ki jih čakajo pri nadaljnjem prizadevanju za ohranitev divjadi. Morali bodo še prizadevneje delati za izboljšanje okolja ter se strokovno izpopolnjevati. Prepričani naj bodo, da jim nobena ura lovskega užitka ne bo podarjena, morali si jo bodo krepko zaslužiti.

S. K.

LD Ptuj odprla lovski dom in razvila prapor

Lovska družina Ptuj je v nedeljo, 2. 8. 1981, v Mestnem logu pri Ptuj slovesno odprla nov lovski dom, ki je uspeh mnogih prizadevanj in dela njenih članov. Proslava, ki so jo priredili, pa je bila povezana tudi z razvitjem prapora LD Ptuj.

Na proslavi je imel slavnostni govor predsednik LD Ptuj Slavko Jerenko. K pomembni delovni zmagi sta v krajših nagovorih čestitala tudi predsednik skupščine občine Ptuj dr. Cvetko Doplihar in predsednik izvršnega odbora Zveze lovskih druţin Ptuj ing. Milan Trafela.

Novi lovski dom LD Ptuj, ki so ga zgradili prizadevni člani v tem letu, je ponos vseh njenih članov. Odprla sta ga najstarejša člana Marko Pukšič in Mirko Tomanič. Pokroviteljici razvitja prapora sta bili ptujski delovni organizaciji Perutnina in Emona-Merkur. Na prapor so pripeli spominske trakove zastopniki več delovnih organizacij in prispevali denarna darila za žebliče na praporu številni samostojni obrtniki ter drugi posamezniki od blizu in daleč.

Proslavo je popestril bogat kulturni program. Nastopili so ptujski moški komorni zbor, ptujski pihalni orkester ter recitatorki Danijela Kokol in Branka Petek.

Dan prej (1. 8. 1981) so se na strelišču LD Ptuj pomerile v streljanju na glinaste golobe na meddružinskem tekmovanju območne lovske družine.

Zgoraj: LD Ptuj je v nedeljo, 2. 8. 1981, v Mestnem logu pri Ptuj slovesno odprla svoj dom. Spodaj: Člani LD Ptuj pred svojim novim lovskim domom na dan otvoritve. Foto Z. Novak

V ekipni konkurenci je sodelovalo 11 lovskih druţin iz ptujske in sosednjih občin. Zmagala je ekipa LD »Jože Lacko« — Ptuj, pred ekipama LD »Boris Kidrič« — Kidričev in LD Ormož. Tekmovalo je tudi 58 posamičnih strelcev. Zmagal je Stane Planinc pred Milanom Hlupičem in Francem Muznikom. V tekmovanju za posebno nagrado Ptuja pa je zmagal Rudi Rakuša pred Franjem Ribičem in Slavkom Jerenkom.

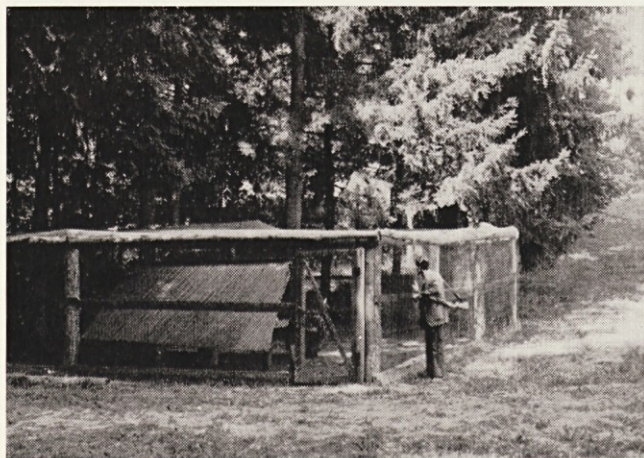
Zlatko Novak

LD Muta v 10 letih okrog 1000 fazanov

Dobrih deset let izkušenj pri vzreji fazanov in deloma tudi rac mlakaric imajo lovci Lovske družine Muta. Kljub tolikoletnemu delu pa so mnenja še vedno močno deljena. Gre predvsem za to, ali se tolikšno delo sploh še izplača. Lovci namreč ugotavljajo, da se stalež kljub vsakoletnim vlaganjem bistveno ne izboljšuje.

Seveda pa je ob vsem ven-

darle treba upoštevati vrsto činiteljev, pa tudi vprašanje, kako bi bilo in koliko bi sploh bilo še življenja v tukajšnji naravi, če dosedanjih vlaganj ne bi bilo. Z večletnim delom smo ugotovili vrsto vplivov na končni uspeh. V veliki meri vpliva na obstoj in razvoj fazanov že sam način vzreje v voljerah. Najbrž so velike razlike že od kraja do kraja, od obljudenosti, gibanja ljudi, od narave podrasti in posevkov. Ugotovili smo namreč, da mora biti voljera odmak-

Voljera Lovske družine Muta na Gortini

Foto K. Valtl

njena od poti, torej proč od ljudi. Tudi čuvanje naj bi bilo, kot vse kaže, čim manj opazno, da se fazani ne navadijo na človekovo prisotnost kot na nekaj navadnega. Voljera naj bo nekako v središču lovišča, kjer so tudi ugodne možnosti za obstoj fazanov. Razseljevanje je dokaj počasno, roparice in človek pa povzročajo na divjadi velike izgube.

LD Muta je v nekaj letih postavila kar tri temeljito urejene voljere in se ob vsaki nekaj naučila. Najbrž bi kazalo temeljiteje strniti izkušnje in jih izmenjati z drugimi lovci ob podobnih prizadevanjih. V desetih letih je LD Muta vložila, v razmeroma majhnem in za fazana še ugodnem prostoru, okrog tisoč kebčkov. V nekaterih letih, če so bile ugodnejše zime, smo dosegli lepe uspehe, včasih pa so bili rezultati komaj opazni.

Kristl Valtl

Ptuj gostitelj najboljših slovenskih in jugoslovanskih strelcev

Janko Rožmarin državni prvak na glinaste golobe

Na sodobnih olimpijskih trap streliščih pri Hajdošah so letos uspešno organizirali dve veliki strelski prireditvi. V začetku julija je bilo najprej republiško, ob koncu julija pa še državno prvenstvo v streljanju na glinaste golobe v disciplini trap. Tekmovalci so se že četrtilč zapored po-

merili v mednarodnem programu. (Posamezniki streljajo na 200 golobov, za ekipno uvrstitev pa se seštejejo rezultati vseh štirih tekmovalcev, doseženi na prvih 150 golobov.)

Državno prvenstvo je bilo tokrat jubilejno — trideseto in tretjič v Sloveniji. Pa zato na kratko preletimo zgodovino teh prvenstev.

Najboljše jugoslovanske strelce je kot prva leta 1964 gostila Ljubljana in nato šele leta 1977 letošnji gostitelj, Ptuj. Prvo državno prvenstvo sploh je bilo leta 1951 v Beogradu, takrat so tekmovali le na 50 golobov. Tako je bilo vse do leta 1957, ko so se pomerili na 60 golobov. Leta 1958 in 1961 so streljali na 75 golobov, vmes od leta 1959 do 1977 pa na 100 golobov. Med državnimi prvaki zasledimo več slovenskih imen. Prvi je državni naslov osvojil Jože Zadnikar, član ljubljanske Olimpije, leta 1963 z odličnimi 96 zadetimi golobi. Enak uspeh je ponovil še dvakrat in sicer leta 1965 (98) in leta 1966 (95). Naslednje leto je slavil zmago Ptujčan Rudi Rakuša s 94 golobi, leta 1970 pa še Zadnikarjev klubski tovariš Peter Dimic z rezultatom 93. Zadnja tri leta so spet v znamenju slovenskih strelcev. Leta 1979 je takšen »podvig« uspel Tomažu Krajncu iz Spodnjega Dupleka pri Mariboru, ki sicer nastopa za zagrebški klub; zadel je 188 golobov. Leto kasneje se je z imenitnim dosežkom in novim državnim rekordom (195) to posrečilo

Matjažu Šturmu, članu vrhniških Dolomitov. Letos pa je naslov državnega prvaka končno v rokah mednarodnega mojstra in člana državne reprezentance Janka Rožmarina iz Markovcev pri Ptuj. Sicer pa je Janko Rožmarin član LD Spodnje Ptujsko polje in kot strellec član ljubljanske Olimpije.

Vrnimo se k republiškemu prvenstvu. Med 71 tekmovalci je Jože Zadnikar z odličnimi 190 zadetimi golobi dodal k svojim tolakim vrhunskim dosežkom še en naslov republiškega prvaka, na drugo mesto se je nekoliko presenetljivo uvrstil Ladko Leban iz Nove Gorice (185), ki je na dodatnem »razstreljevanju« izrinil za mesto niže mnogo bolj izkušenega Janka Rožmarina (185). Presenetil je tudi Alojz Vurcer iz lenarške strelske družine »Jože Lacko«, ki je bil s 182 zadetki četrty, domačin Anton Hlupič pa je bil naslednji z rezultatom 180.

Po pričakovanju je med 13 ekipami slavila ljubljanska Olimpija s 541 golobi (kar je

za 8 golobov slabše od republiškega rekorda) pred ekipo Strelske družine »Štefan Kovač« iz Beltincev (525) in Strelskim klubom »Trap ZLD« iz Nove Gorice (520). Lanski prvak, ekipa senožeške Svobode, je zaradi odstopa Sotlarja med tekmovalcem (odstopil je zaradi očetove smrti) ostala brez uvrstitve, pač pa je na državnem prvenstvu z doseženim tretjim mestom, vendar s precej slabšim rezultatom — 529 golobov (lani 549, kar je republiški ekipni rekord, ki sta ga dosegli tudi ljubljanska Olimpija in ptujski Mercator) med 13 nastopajočimi ekipami ponovila lanski uspeh. Le za dva zadetka je bila boljša Olimpija, naslov pa je spet »odnesla« novosadska Vojvodina, nosilka jugoslovanskega ekipnega rekorda (568), ki je bila tudi tokrat s 541 zadetki prepričljivo najboljša.

Kot smo že omenili, je letošnji državni prvak postal domačin Janko Rožmarin, član ljubljanske Olimpije, ki je med 102 tekmovalcema — med nji-

Janko Rožmarin, letošnji državni prvak na glinaste golobe

Foto F. K.

mi so po večletnem premoru nastopili tudi Črnogorci — zmagal z uspehom 189, kar je sicer precej slabše od lanskega Šturmovega rekorda (195). No, Janku je tudi letos v Münchnu na tekmovalju za Veliko nagrado Bavarske uspelo zadeti prav toliko golobov (195), kar je bilo v izbrani mednarodni konkurenci tudi dovolj za prvo mesto. Zato je letošnji naslov državnega prvaka zaslužen v pravih rokah.

Drugi je bil petkratni republiški prvak Bosne in Hercegovine Dževad Haznadar iz kazinske »Krajine« (186), tretji pa Vlado Kocman iz ekipe »Zagreb 1926« z golobom manj. Od slovenskih predstavnikov se je spet izkazal Ladko Leban iz Nove Gorice, ki je s 183 zadetki pristal na odličnem 5. mestu. Šesti je bil z enakim rezultatom Marijan Sotlar iz senožeške Svobode. Med prvih deset pa sta se uvrstila še Franc Muzek iz ptujskega Mercatorja, na 8. mesto, in lanski prvak Matjaž Šturm iz vrhniških Dolomitov, na 9. mesto, oba z rezultatom 181.

Marijan Sotlar

Odlikovana

Predsedstvo Lovske zveze Jugoslavije je na seji 4. junija 1981 odlikovalo Veljka Varičaka in Ljubana Zadnika z zlatim redom za lovske zasluge LZJ.

Uredništvo

Jubilanti

Kristl Ogris — devetdesetletnik

Rojen je bil 2. 10. 1891 v slovenski vasi Sele na Koroškem. Njegova življenjska pot je bila dokaj zanimiva, toda ne rožnata. V lovstvu se je udejstvoval že kot mladenič, kolikor so mu pač seveda

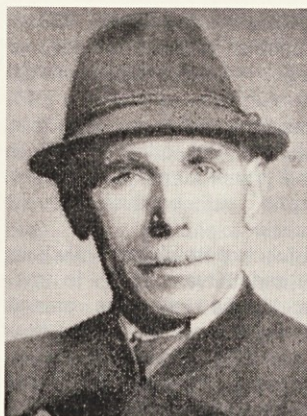
Kristl Ogris

v takratnem sistemu dopuščale razmere.

Leta 1912 so ga vpoklicali na služenje vojaškega roka v avstro-ogrske vojske. Tik pred odsluženjem pa je junija 1914 izbruhnila prva svetovna vojna in Kristl — namesto da bi odšel domov — je moral na fronto. Toda, čeprav določen za »kanonen futer«, je preživel vse strahote vojne in se ob razsulu Avstro-Ogrske vrnil domov ter se pridružil Maistrovim borcem za slovensko severno mejo. Pred in v času koroškega plebiscita je bil znan politični delavec za priključitev Koroške matični domovini. Po nesrečnem izidu glasovanja in priključitvi Koroške k Avstriji so Kristl postala tla prevroča pod nogami, zato je skupaj s številnimi koroškimi rojaki odšel v Jugoslavijo.

Prvo službo je dobil leta 1920 pri takratni gozdni upravi na Bledu, kot revirni gozdar in poklicni lovec v okolišu Rudno polje na Pokljuki. Isto delo je kasneje opravljal v revirju Mežaklja in nazadnje v revirju Radovna. Leta 1930 je prevzel dolžnosti nadlovca, ki jih je pred njim opravljal znani lovec gamsar Rabič iz Mojstrane. Dolžnosti nadlovca je vzorno izvrševal vse do izbruha druge svetovne vojne. Tovariš Ogris je bil med prvimi organizatorji OF na območju Radovne in Gorij, v partizane pa je odšel leta 1943. Po osvoboditvi so mu zaupali razne strokovne funkcije, srečamo ga celo na ministrstvu za gozdarstvo v Ljubljani, na oddelku za gozdarstvo in lovstvo.

Sodeloval je tudi pri ustanovitvi in urejanju gojitvenih

Ivan Hercog

lovišč Slovenije ter pri vzgoji gorenjskih lovcev. Med drugim je bil tudi član komisije za lovske izpite pri takratni Okrajni lovski zvezi Radovljica. Njegove izkušnje in njegovi nasveti so nam bili vedno dragoceni.

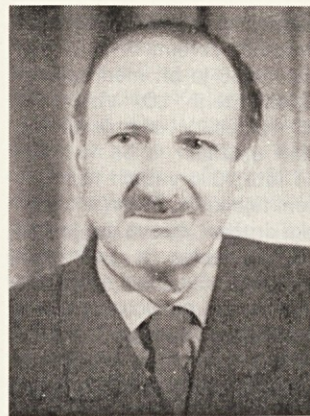
Strogemu, a skrajno poštenemu lovskemu tovarišu in veteranu ob njegovem izredno visokem življenjskem jubileju prav pristrčno čestitamo in se mu zahvaljujemo za vse, kar je storil za obstoj naše divjadi, za našo lovsko organizacijo, za naše lovstvo.

Lovci LD Bled — M. K.

Ivan Hercog — 95 let

Na svet je privekal 3. junija 1886 v Miklavžu pri Mariboru. Le malokateremu je usoda namenila toliko let, kolikor jih je starosti mariborskih lovcev. Ko je 5. sept. letos, ob razvitju prapora LD Pobrežje, sprejel listino o častnem članstvu LD, se prisotni niso mogli načuditi, s kakó lahkotnim korakom in vzravnano držo je naš jubilar, vidno vzradoščen, prišel po to listino na slavnostni oder.

Ivan je bil po poklicu železniški uslužbenec v prometu, nič kaj lahek poklic. Seveda pa mu je bil lov že od 15. leta starosti, kakor sam pravi, »najvažnejše delo v življenju«. Lovskih veščin in lovske etike se je naučil kot čuvaj amater pri lovozakupniku še v stari Avstro-Ogrski. V kraljevini Jugoslaviji je bil lovski čuvaj vse od 1928. do 1941. leta. Najprej v lovišču Zrkovci, ki ga je imel v zakupu hotelir

Maks Bratož

Zemljič, potem pa v loviščih znanih mariborskih lovcev Pogachnika, dr. Kovačeca, Gustinčiča, Boltežarja in drugih. V tem času je bil Ivan strah dravskopoljskih divjih lovcev, ki so ga težko ranili. Zanimive in napete so Ivanove zgodbe o srečanjih z divjimi lovci.

Povzetek iz njegovih najzanimivejših prilog je objavljen v Lovcu, št. 11 — februar 1977. Po osvoboditvi se je včlanil v našo LD, opravljal pomožno čuvajsko službo ter nesebično učil in vzgajal lovce, popravljaj puške, montiral strelne daljnogleda itd. Njegova najljubša divjad je bil fazan, na katerega je zelo redko ukrivil prst.

Naj boginja Diana našemu jubilaru Ivanu nameni še mnogo let, tako zdravih in zadovoljnih kot doslej, mu želijo lovci —

LD Pobrežje — F. S.

Maks Bratož iz Vipave je 5. okt. 1981 praznoval svoj 85-letni življenjski jubilej.

Kmalu po prvi svetovni vojni, ko se je vrnil kot vojak premagane Avstro-Ogrske, je zaprosil novega gospodarja slovenske Primorske — italijansko oblast, da mu izda dovoljenje za nošenje lovskega orožja. Toda prošnja zavednega Slovenca Maksa je bila ugodno rešena šele po šestih letih. Tako je nosil lovsko puško od leta 1925 do začetka druge svetovne vojne, ko so mu Italijani puško odvzeli, naslednje leto pa aretirali še njega. Šele po razpadu fašistične Italije se je vrnil iz italijanskih zaporov domov in

nadaljeval s kmetovanjem in sodavičarstvom.

Leta 1946 je bil med agilnimi ustanovitelji LD Vipava in LD Nanos. V omenjenih lovskih družinah je bil vseskozi do leta 1960 vesten in natančen tajnik oz. blagajnik. Lovska družina Vipava mu je izrazila priznanje s podelitvijo častnega članstva, ZLD Gorica pa s posebno diplomom in LZ Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter z redom III. stopnje. Dragi Maks, ob jubileju vam iskreno čestitam in želimo krepko zdravje še veliko let —

— vipavski lovci

Alojz Arko — petdesetletnik

Svojo petdesetletnico je praznoval 5. oktobra 1981. Za njegov življenjski jubilej so se v lovskem domu LD Krško na Trški gori zbrali njegovi lovski prijatelji in sodelavci, njegova družina s starši, brati in sestrami ter mu vsak na svoj način čestitali k prazniku.

Naš jubilar — ribniški rojak — se je že pred več kakor 20 leti popolnoma vključil v življenje in delo posavskih lovcev, pa tudi v družbenopolitične organizacije Krškega. V Lovski družini Krško je za leto 1959 prevzel funkcijo blagajnika, nato pa je bil 8 let njen tajnik. Od leta 1961 je član upravnega odbora Okrajne lovske zveze Posavje oz. Zveze lovskih družin Posavje. Od leta 1972 opravlja posle tajnika izvršnega odbora ZLD Posavje. Od leta 1960 pa do leta 1978 je bil predsednik kinološke komisije pri OLZ oz. ZLD Posavje, od ustanovitve Lovskega kinološkega društva (LKD) pa predsednik tega društva. Več let je bil tudi predsednik komisije za SLO in DS ter referent za lovski turizem pri lovski zvezi Posavja. Sedaj je tudi član komisije za kinologijo pri LZS in član samoupravnega sodišča pri ZLD Posavje in pri LZS. V letih od 1966 do 1974 je Lovska zveza Posavje imela svojo jerebičarno na Trški gori in Arko je bil strokovni sodelavec pri umetni zreji poljskih jerebic. Omenim naj tudi, da je bil Arko 10 let (1969—1979) predsednik komisije za lovstvo pri

Občinski skupščini Krško. Zadolžen je za pregledovanje legel in tetoviranje mladih lovskih psov na območju ZLD, ves čas, odkar ta dejavnost obstaja. Vse od leta 1970 je tudi tajnik komisije za lovske izpite pri posavski lovski zvezi.

Kljub preštevilnim funkcijam in zadolžitvam, ki jih je imel in jih še ima, vse naloge opravlja uspešno, vestno in v največje zadovoljstvo vseh organov, komisij itd. naše lovske organizacije.

Ves čas udejstvovanja v lovstvu je tovariš Arko pobudnik, gibalno in zagovornik najnaprednejših idej in akcij v vseh lovskih družinah Zveze. Ves čas delovanja v organih ZLD in kot tajnik IO ZLD vzdržuje najtesnejše stike z lovskimi družinami.

Alojz Arko

Lovske družine in ZLD Posavje imajo zadovoljive odnose s področnimi družbenopolitičnimi skupnostmi in organizacijami, pri vsem tem pa je usmerjevalec in pobudnik naš dolgoletni izkušeni družbenopolitični delavec Lojze. Poleg vseh teh zadolžitev je med prvimi opravil izpit za lovskega tehnika in nosil glavno težo pri ustanavljanju bohorskega lovskogojitvenega območja. Ni lovskega tečaja, predavanja ipd. na območju ZLD Posavje, pri katerem Arko ne bi uspešno sodeloval kot organizator ali predavatelj.

Lovska zveza Slovenije ga je za njegova prizadevanja in uspehe odlikovala z znakom za zasluge in z redom II. stopnje. Tudi Lovska zveza

Hrvatske ga je odlikovala in mu podelila hrvatski red za lovske zasluge II. stopnje. Kot kinolog je odlikovan s srebrnim in zlatim kinološkim znakom. Poleg lovskih in kinoloških odlikovanj je pa tudi nosilec medalje dela in ordena dela s srebrnim vencem ter dobitnik zvezne plakete varnosti.

Lovski prijatelji in sodelavci želimo našemu jubilaru še veliko zadovoljstva in uspehov pri nadaljnjem delu v lovski organizaciji.

Za Zvezo lovskih družin
Posavje — V. J.

Literatura

Izšla je knjiga »Zbirka orožja Josipa Broza Tita«

Ob razstavi orožja maršala Josipa Broza Tita, ki so jo slovesno odprli v Beogradu 2. julija t. l. in o kateri je Lovca že poročal v številki 8/81, je muzej »25. maj« v Beogradu izdal razkošno opremljen katalog oz. knjigo. Iz njega je razvidno, da zbirka orožja maršala Tita obsega skupno 302 primerka hladnega in strelnega orožja. V tej dragoceni zbirki sodi 190 primerkov med starinsko orožje in 112 primerkov med sodobno lovsko in športno orožje. Med sodobnim orožjem so

zlasti puške, s katerimi je maršal Tito lovil oz. jih uporabljal v rekreativno-športne namene. To je skupaj 21 primerkov lovskega in športnega orožja.

V katalogu je vse orožje podrobno opisano. Opis — v srbskohrvatskem jeziku — zajema poleg tehničnih podatkov o orožju in o njegovem izdelovalcu tudi, od kod oziroma od koga je maršal orožje dobil. Vse pomembnejše orožje — staro in sodobno — je tudi fotografirano v barvni ali črno-beli tehniki. Katalog je tiskan na kakovostnem papirju in ima 180 strani, izšel pa je v nakladi 5000 izvodov.

Ta knjiga je gotovo nepogrešljiva za vse ljubitelje orožja, pa tudi marsikateri lovec jo bo hotel imeti v svoji knjižnici. Prav gotovo pa ne bi smelo biti lovske družine, ki te knjige ne bi imela v svoji knjižnici. Cena knjige oz. kataloga je 250 dinarjev, naročite pa jo neposredno pri Muzeju »25. maj«, Botičeva ulica 6, 11000 Beograd.

Veljko Varičak

»S fotoaparatom v naravi«

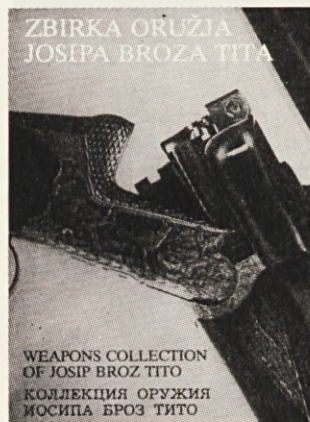
Naš znani avtor naravoslovnih fotografij dr. Jurij Kurillo je napisal knjigo S fotoaparatom v naravi, ki je izšla pri Časopisnem založniškem podjetju Kmečki glas.

Zanimanje za naravno okolje se veča, še posebno v zadnjem času, vzporedno z ekološkimi stiskami, ki pestijo naš vsakdan, predvsem pa grozijo smerem razvoja narave in družbe.

Odras tega povečanega zanimanja se kaže tudi na področju fotografske dejavnosti, kar pa je poleg tega pogojeno seveda tudi z razvojem same fotografije. V svetu je veliko literature o splošni fotografiji, lansko leto pa smo dobili tudi pri nas kar dvoje dobrih del s področja splošne fotografije.

To je prevod Lifove Fotografije, ki jo je prevedel in priredil Oskar Dolenc. Nato je izšla še knjiga našega avtorja Draga Kocjančiča Fotografirajmo, snemajmo.

Jurij Kurillo nam je znan kot izvrsten fotograf življenja na-

rave. Svoja dela predstavlja na razstavah in v našem tisku. Sedaj pa je s svojim izvirnim delom zapolnil vrzel, ki je bila v literaturi o naravoslovni fotografiji.

Knjiga je razdeljena na štiri dele. V prvem je podroben opis fotografske opreme. Tehnika, ki jo obravnava drugi del, je prirejena potrebam biološke naravoslovne fotografije in je glavni del knjige. V tretjem delu je opisano fotografiranje rastlinstva in živalstva v naravnem okolju, pa tudi v živalskem in botaničnem vrtu. V četrtem delu je seznam literature s področja biologije in fotografije, ki nam tako pokaže poti do širšega in globljega znanja na teh področjih.

Marko Aljančič pravi v spremni besedi k temu delu, da je za dober naravoslovni posnetek potrebno troje: obvladovanje fotografske tehnike in likovnih zakonitosti ter — predvsem — poznavanje objekta, ki ga snemamo. Ljubezen mora biti v nas samih. Z njeno pomočjo smo lahko čezmerno potrpežljivi, ko zaležujemo živali v naravi. Dober naravoslovni posnetek je rezultat napornega dela ter vztrajnega in zagrizenega raziskovanja.

Jednat tekst odlično dopolnjujejo poučne in pregledne skice ter seveda izbrane avtorjeve fotografije. Še posebej mojstrski so posnetki drobnih živali, rastlin in cvetov, ki nam jih predstavlja ob neopazni režiji in po estetskih merilih, vse natančno izrisane in v svojem okolju.

Prikaže in opozori nas na lep in skrivnosten svet pod drevjem, na listju in v travi, mimo katerega in po katerem stopamo, ko se gibljemo v naravi. Pokaže in dokaže nam, da na vsakem koraku lahko poiščemo zanimiv motiv ter da za to niso potrebni ravno gamsi in jeleni, ki so na stotine kilometrov daleč, pač pa je to lahko živi svet ob naših nogah.

Knjiga je tudi tehnično in oblikovno odlična, da je lahko avtorju in založniku v ponos. Delo toplo priporočamo tudi vsem lovcem, ki že fotografirajo, pa tudi vsem tistim, ki jih to mika, a še odlašajo in ne vedo, kako bi začeli.

Janez Černač

Klub Diana

Foto lov Kluba Diana v Trenti

Tudi letos je Klub Diana priredil foto lov. In sicer v Trenti. Majskega sobotnega jutra, še v popolni temi, nas je krenilo s kombibusom 14 foto lovcev izpred sedeža Kluba Diana v Ljubljani, Župančičeva 9. Okrog 8. ure smo prispeli do planinske koče Zlatorog v Trenti, kjer so nas nadvse prisrčno sprejeli zastopniki Zavoda za gojitev divjadi — Triglavskega narodnega parka. Po okrepčilu in kratkem posvetu smo se razdelili na manjše skupine (po 2—3 udeleženci).

Na čelu vsake skupine je bil lovec Zavoda za gojitev divjadi — Triglavskega narodnega parka. Ti lovci so v glavnem domačini — Trentarji, izkušeni »stari mački«, ki poznajo vsako stezico in vedo, kje se zadržuje divjad. Foto lov se je začel, ko se je vsaka skupina zase začela vzpenjati nad prelepo dolino Tren-

to. Oči vseh so, poleg varnega koraka na lovski stezi, iskale seveda predvsem divjad.

Vsak zase si je želel in upal, da mu bo Diana naklonjena, da bo naredil več ali manj dober posnetek gamsa, kozoroga, lisice, planinske kavke oz. vsake divjadi, ki jo bo dosegel njegov teleobjektiv. Roke so stiskale fotoaparate različnih znamk, opremljene z različno močnimi teleobjektivi.

Grupo, v kateri sem bil, je vodil starejši lovec domačin, Ciril Bradašnja, krepak šestdesetletnik. Z avtom smo se peljali po cesti proti Vršču, prek manjših snežnih zaplat in kamenja pa tudi okrog večjih skal, ki sta jih prikotalili s strmih pobočij na cesto zima in pomlad. Debelejša snežna preproga je ustavila naš avtomobil.

Izstopili smo in krenili v strm breg. Proti poldnevu smo prispeli iz varovalnih sestojev strnjene gozda na travnat gorski pašnik, porasel z redkimi posameznimi grmi in manjšimi skupinami drevja — od starih košatih smrek do mogočnih, viharjem klubujočih macesnov. Nato smo daleč zgoraj pod Prisojnikom zagledali skozi dvoglede gamse.

Previdno smo se premikali naprej, vendar so nas gamsi kmalu opazili in se nam izgubili iz vida. Ko smo tako v gosjem redu gazili sneg naprej in rahlo navzgor, smo na drugi strani večjega jarka zopet zagledali trop gamsov. Z daljnogledi smo ugotovili v tropu tudi tri onemogle živali, z večjimi lisami gole kože na telesu. To je znak hude bolezni — gamsje garjavosti, ki redči trope v Karavankah in Julijcih. Neugoden položaj, premikanje gamsov in velika razdalja, po oceni okoli 400 do 500 m, so preprečili, da bi lovski gost ali naš vodnik mogel streljati na bolne živali in jim skrajšati trpljenje. Pozna ura, bilo je že prek poldne, močno sonce in pa »glasba« v žledcih so nas prisilili, da smo posedli in pomalicali. Po slabi uri prijetnega kramljanja ob jedači smo zavihteli na ramena nahrbtnike, puški, fotoaparate in teleobjektive ter se obrnili nazaj v smer, od koder smo prišli.

Tokrat sem bil jaz na čelu naše skupine. Pri prehodu skozi manjši gozd starih smrek in debelih macesnov sem više v rušju zagledal dva gamsa. Pognal sem se po 30—40 cm visokem snegu navzgor v skale in rušje, da bi dobil gamsa čim bliže in

»Takrat sem zaslišal, da se v rušju nekaj premika. In že je skočil na plano gams, približno 15 m od mene...«

Foto T. Kočar

čim lepše v svoj Sneider. Lovil sem zadnjo sapo, ko sem se ustavil med rušjem, da bi ugotovil, kam sta gamsa izginila. Tedaj sem levo od sebe, na razdaljo okoli 70 m, zagledal kozo in dva kozliča, ki so se pasli na kopnini. Naredil sem nekaj posnetkov. Medtem sta se udeleženca iz naše grupe počasi približevala po robu navzgor. Takrat sem zaslišal, da se v rušju nekaj premika. In že je skočil na plano gams, približno 15 m od mene. Takoj »pomerim« in fotografiram. Gams je bil seveda presenečen, ko je škrtnil moj fotoaparatus, zato se je pognal navzdol. V trenutku sem ponovno napel in potegnil z aparatom za bežečim gamsom ter v hipu pritisnil na sprožilec. Medtem sta tovariša iz skupine že pridihala skozi rušje nad menoj. Po kratkem pogovoru smo se spustili do našega vodje Cirila Bradaškje.

Po vrnitvi vseh skupin, naše okoli 17. ure in zadnje okoli 18. ure, smo se pogovarjali o tem, kaj je kdo doživel, videl in fotografiral. Največ uspeha sta menda imela dr. Andrej Župančič in njegov kolega. Nekateri pa divjadi sploh niso videli.

Vzdušje je bilo na višini, toda želonci so se zopet oglašali. Upravnik koč in njegova žena sta nam pripravila odlično večerjo. Naslednje jutro smo nameravali zgodaj vstati, zato smo se že pred 22. uro odpravili spat. Del udeležencev je spal v koči, kjer smo večerjali, del pa v lovskem domu Zavoda — Triglavskega narodnega parka. Vstali smo ob pol šestih, toda jutro ni obetalo nič dobrega. Težki sivi oblaki so čez noč prekrili nebo nad Trento in vedno nižje je silila temno siva koprena. Pri zajtrku je bilo vsem jasno, da je našega foto lova konec. S težkim srcem smo se poslovili od prijaznih gostiteljev. Na poti skozi Bovec je že močno deževalo.

Ob slovesu smo si zaželeli, da se kmalu zopet vidimo na foto lovu.

Tomaž Kočar

Obvestilo naročnikom Lovčevega (žepnega) koledarja 1982

Lovske družine, ki so naročile Lovčev (žepni) koledar za leto 1982, obveščamo, da Klub Diana iz objektivnih razlogov odstopa od tiskanja oz. založitve tega koledarčka.

Žal je bil odziv lovske družin in lovcev s prednaročili na naš razpis preskromen. Prejeli smo prednaročil le za 1300 koledarčkov (od približno 20 000 lovcev). Tako majhne naklade si pač ne moremo privoščiti, ker bi bila cena za posamezen izvod previsoka.

Prednaročnikom se opravičujemo, čeprav do opustitve te koristne zamisli ni prišlo po naši krivdi, temveč zaradi nerazumevanja drugih.

Ob tej priložnosti obveščamo lovske družine, ki so naročile stenski koledar »Diana 82« do 15. novembra t. l., da bodo naročeno količino koledarjev prejele najkasneje do 15. decembra 1981.

Klub Diana

V spomin

Jožeta Bizjaka smo 21. 5. 1981 pokopali ob zvokih lovskega roga na ljubljanskih Žalah. Umrl je star 75 let.

Rojen je bil v prelepi Poljanski dolini, kmalu po šolanju pa se je preselil v Ljubljano. Bil je znan in upoštevan strokovnjak-tehnolog v Avtomontaži, zadnja leta pred smrtjo pa je bil upokojenec.

Že zelo mlad se je navdušil za naravo, a šele socialistična ureditev lovstva v Jugoslaviji mu je omogočila vključitev v lovske vrste. Bil je ustanovni član LD Polhov Gradec in LD Ljubljana-Šentvid, ki pa se je leta 1976 preimenovala v LD Toško čelo.

V LD Ljubljana-Šentvid oziroma Toško čelo je deloval 1 leto kot gospodar (1951), 3 leta kot član upravnega odbora (1957—60), kot član disc. razsodišča (1974—77) in kot

Jože Bizjak

član NO (1974—77). Zelo velik je bil njegov prispevek pri gradnji lovskega doma na Toškem čelu. Član obeh lovske družin je bil do konca leta 1977; od takrat naprej namreč po zakonu nihče več ni mogel biti član dveh ali več LD.

LD Polhov Gradec je bila njegova matična družina, v kateri je še bolj vneto sodeloval prav do smrti. Član upravnih oz. izvršnih odborov te LD je bil neprenehoma 22 let (1950—1972) in medtem starešina 8 let (1950—58). Kasneje je bil član disc. razsodišča (1972—78). Tudi v tej LD je bil še posebej poštvovalen pri gradnji lovske koč na Črnem vrhu in v Gaberšah. V zimskem času je vedno še dodatno prevzel dolžnosti pri krmljenju divjadi, zlasti fazanov. Sicer je bil pa prizadeven in hiter pri vsakem delu v korist lovišča in divjadi, ne pa pri odstrelu. Cenil in spoštoval je sleherni žival, zato se pri streljanju nikdar ni pre naglil.

Za poštvovalno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge, LD Toško čelo in LD Polhov Gradec pa sta mu podelili častno članstvo.

Končano je življenje zglednega lovca, zato spomin na njegovo tovarištvo in delo v lovske vrstah ne bo kmalu zbledel.

LD Polhov Gradec
in LD Toško čelo

Alojz Stare je umrl 21. 7. 1981, star 69 let. Rojen je bil v številni kmečki družini na Nomenju. Sodeloval je v NOB

Alojz Stare

kot borec in kurir s partizanskim imenom Škorc, po vojni pa pri obnovi in graditvi domovine. Za zasluge v vojni je bil odlikovan.

Po osvoboditvi, v letu 1946, je bil eden najagilnejših ustanoviteljev Lovske družine Nomenj-Gorjuše. Kot prvi tajnik LD je uspešno opravljal svoje delo 4 leta (1946—50). Nato je bil dve leti gospodar (1950—52) in štiri leta član disc. razsodišča LD (1952—56). Dobra in ugledna lovca je LD ob 30-letnici svojega obstoja nagradila s plaketo LD Nomenj.

Na njegovi zadnji poti smo ga spremili lovci matične in sosednjih lovske družin. Ob odprtem grobu so mu boleče jeknile puške njegovih lovske tovarišev v poslednje slovo in nad njegovo krsto so se sklonili prapori vseh lovske družin Bohinja.

Dragi Alojz, hvala ti za vse, kar si storil v dobro svojega kraja in lovstva v 35 letih članstva v lovske organizaciji.

Lovci LD Nomenj — G. M.

Toni Lovasič, častni predsednik LD Dobrna, je omahnil v smrt v svojem 75. letu starosti, ob strelu na pohabljenem racu, kateri je hotel skrajšati muke. Njegovo srce se je ustavilo 10. 8. 1981.

Rojen je bil v Donji Motičini pri Našicah kot sin skromnih kmečkih staršev. Izučil se je brivsko-frizerskega poklica, ker pa doma ni bilo zaposlitve, je moral s trebuhom za kruhom. Pot ga je zanesla v Celje in leta 1937 je v zdrav-

Toni Lovasić

vilšču Dobrna odprl brivsko-frizerski salon.

V lovske vrste je stopil leta 1938 in kot gost lovil pri raznih lovozakupnikih. Prišla je vojna in Hrvat po narodnosti se je umaknil pred okupatorjem na Hrvaško.

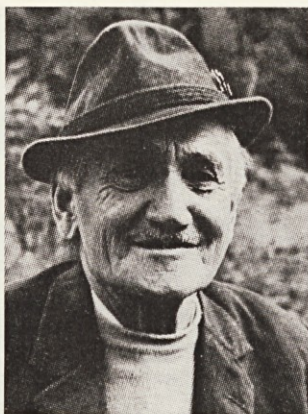
Po osvoboditvi se je takoj vrnil v Slovenijo in sodeloval pri ustanovitvi LD Dobrna, katere starešina oz. predsednik je bil 20 let. Medtem je tudi uspešno deloval v več družbenopolitičnih organizacijah, kjer se je vztrajno prizadeval za napredek in samoupravo. LD Dobrna mu je za 20-letno uspešno vodstvo podelila naziv »častni predsednik LD« in posebno plaketo. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Toni je bil znan med lovci daleč naokoli kot dober tovariš, spoštovan občan in dosleden lovec-starešina. Kar je delal, je naredil temeljito. Od njega smo se domači lovci in predstavniki sosednjih LD ter ZLD Celje poslovlili z lovskimi častmi. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

Lovci LD Dobrna — V. D.

Janez Jeras-Janče je bil rojen 20. 8. 1905 v kmečki družini v Tuhinjski dolini. Izprasan lovec (opravi izpit za lovskega čuvaja) je postal z 19. letom starosti in kmalu nato čuvaj pri lovozakupniku Janezu Pestotniku, kjer je čuval in gojil divjad od 1924. do 1941. leta, torej 16 let.

Med vojno je bil cestar in aktivist NOB, član ZK pa od

Janez Jeras

oktobra 1943. Nemci so ga aretirali in 19. marca 1944 obsodili na smrt. Še istega dne so ga skupaj z nekaj drugimi rodoljubi postavili na Lazah pred puške. Smrtne kazni pa niso izvršili, ker so partizani prav takrat napadli bližnjo nemško enoto.

Tudi po vojni si je služil kruh kot cestar, vse do leta 1962, ko je bil upokojen.

Po osvoboditvi je sodeloval pri ustanovitvi LD Tuhinj in bil njen pomožni čuvaj 20 let (1947—1967). Izkazal se je tudi kot vodnik psov in še zlasti kot vodič pri lovu na divjega petelina.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje.

Umrli je 24. 9. 1981 zaradi poškodb, ki jih je utrpel v prometni nesreči.

LD mu je pripravila lep lovski pogreb, ob udeležbi velikega števila krajanov, gasilcev in lovcev. Bivši starešina LD Hinko Polak je v svojem poslovnem govoru med drugim rekel:

»Spet se bliža jesenski čas brakad, a ti, dragi Janče, odhajaš... Bil si lovec z dušo in srcem, včasih nekoliko robat in glasnih besed, vendar smo te vsi imeli radi prav takega... S tvojo smrtjo smo ostali samo še trije ustanovitelji LD Tuhinj... Ko ti bo sedaj zadonel lovski rog poslednjič v pozdrav, bo hkrati tudi oznanil, da je tvoj lov za vedno pri kraju. Ko pa bodo zopet doneli lovski rogovi na naših brakadah, boš z nami v naših mislih tudi ti...«

LD Tuhinj — B. J.

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Lovrenc Markovič, LD Kovor, * 12. 8. 1913, † 25. 1. 1981.

Janez Nedog, LD Toško čelo, * 17. 1. 1925, † 24. 2. 1981.

Anton Vester, LD Begunjščica, * 19. 1. 1899, † 14. 3. 1981.

Franc Otič, LD Zeleni Vrh — Vuzenica, * 23. 3. 1914, † 25. 4. 1981.

Gabrijel Mateveber, LD Škofja Loka, * 13. 3. 1886, † 7. 5. 1981.

Angel Hočevnar, LD Škofja Loka, * 3. 9. 1927, † 12. 6. 1981.

Slavko Založnik, LD Kajuh — Šmartno v Rožni dolini, * 6. 5. 1937, † 15. 6. 1981.

Igor Grželj, LD Tabor-Zagorje, * 28. 6. 1955, † 12. 7. 1981.

Alojz Mencin, LD Brestanica, * 31. 12. 1908, † 23. 7. 1981.

Umrlim časten spomin!

Lovski oprtnik

Mufloni na Boču

V našem glasilu Lovec so bili objavljeni že trije članki o muflonih na Boču. Tokrat želimo podrobneje seznaniti slo-

venske lovce in druge bralce našega glasila o uspehu naselitve muflonov.

Leta 1971 so se lovske družine Poljčane, Makole, Rogaška Slatina in Boč dogovorile, da naselijo na Boču muflone.

Pri naselitvi sta sodelovali področni zvezi lovskih družin Celje in Maribor ter strokovni sekretariat LZS z elaboratom o naselitvi muflonov.

Investicija z gradnjo prilagojevalne obore in z nabavo 36 muflonov v spolnem razmerju 1 : 1,5 v korist ovc, je znašala 94 840 din. Celotno investicijo so lovske družine in obe področni lovski zvezi pokrile sorazmerno z enakim deležem. Velik delež pa so člani lov. družin prispevali s svojim neplačanim delom: zgradili so prilagojevalno oboro in v loviščih vseh štirih lovskih družin tudi potrebna krmišča in solnike. V navedenem znesku pa niso zajeti: prevoz divjadi, krmljenje do izpustitve in čuvajska služba. Seveda so tudi vse to člani lovskih družin izvršili brezplačno.

Na Boču sta bili dve izpustitvi muflonov. Prvi trop 16 muflonov je bil v prilagojevalni obori od avgusta 1972 do februarja 1973. Drugi trop 20 muflonov pa je bil v obori od oktobra 1973 do februarja 1974. Seveda smo poskrbeli za čuvajsko službo okoli obore in za krmljenje divjadi v obori.

Pred izpustitvijo obeh tropov so lovske družine vsa namenska krmišča založile s prvo-

Muflon z Boča, z rogovi 210,75 točke, uplenjen leta 1977

Foto A. Vezjak

vrstnim senom, koruzo in ječmenom, predvsem pa so bila redno in dobro založena krmišča in lovišču LD Poljčane, kjer je bila tudi prilagojevalna obora.

V letih 1974—1975 so se mufloni pretežno zadrževali v lovišču LD Poljčane. Tudi celotni odstrel smo izvršili v lovišču LD Poljčane. Izkupiček od odstreljenih muflonov pa smo delili na vse 4 lovske družine. Ker vsaka LD ni porabila enakih količin in vrste krme, smo med družinami posebej tudi obračunavali stroške za krmljenje.

V letih 1977—1978 so se mufloni porazdelili v nekaj skupin po celotnem masivu Boča. Tako so bili mufloni zadovoljivo naseljeni v loviščih vseh štirih lovskih družin in stroške za krmljenje je nosila vsaka lovska družina zase. Odstrel so pa vse lovske družine izvajale na podlagi skupnega plana.

Iz dokumentacije je razvidno, da je bil prvi odstrel planiran in izvršen že v letu 1974. Obdobje od leta 1974 do januarja 1981 izkazuje skupno odstrel že 140 muflonov: 23 ovnov domači gosti oz. člani, 30 ovnov inozemski lovski gosti, 48 ovc, 32 jagnjet samice in samcev ter (7 ovnov pogin).

Boč ima ca. 4500 ha površin, ki so primerne za gojitev muflonov, in sicer po loviščih: LD Poljčane 1400 ha, LD Makole 1100 ha, LD Rogaška Slatina 1200 ha in LD Boč 800 ha.

Spomladanski stalež v letu 1981 smo ocenili na 145 glav zdrave, čvrste muflonske divjadi. Gustota na 100 ha je bila 3,21 muflonske divjadi (poleg avtohtone divjadi — srnjadi in divjih prašičev).

Med lovskimi družinami in gozdnim gospodarstvom je dosežen sporazum; po gozdnogospodarskem načrtu je možno na 100 ha gojiti po 3 muflone.

Muflone (prehodne) so opazili tudi v loviščih LD Žetale in LD Dramlje. Upamo, da člani omenjenih lovskih družin niso pričakali te nove divjadi z nabito puško — ampak da so pripravili in napolnili krmišča ter solnice, da bi tako tudi v njihovih loviščih nastale kolonije te lepe in mogočne divjadi.

Naselitev je uspela! Za tako plodno delo pa je bilo bistveno predvsem tesno sodelovanje, uspešno dogovarjanje in dobri odnosi med vsemi štirimi LD.

Komisija za gojitev muflonov na Boču je na svoji 19. seji ugotovila in poudarila, da je tudi nadalje potrebno ustrezno medsebojno sodelovanje vseh štirih lov. družin. Skupno je treba ugotavljati stalež, skupno planirati in v vseh kategorijah izvajati pravilen odstrel, skrbeti za zimsko krmljenje in za dobro čuvajsko službo.

Alojz Vezjak

Z lovom na lisice ne smemo odnehati!

Bliža se že konec leta, konec tudi brakad. Na skupnih jenskih lovih je padlo pod streli kar precej lisic. Toda številne so še ostale, preštevane za naš sedanji stalež zajcev in pernate divjadi, da bi mogli reči: »Te naj pa kar ostanejo za sanitarno inšpekcijo.« Vrh vseh pa steklina ne ponehava, temveč se še kar naprej širi. Zato z lovom na lisice ne smemo odnehati! Za »stare jagre«, naše dede in pradede, je po zaključku brakad prišel čas lova na kožuharje s pastmi, dokler letih ni zamenjal za lovce nedostojen in za lov neprimere — strup. Na srečo je prišlo kmalu osveščenje in strupitev s cianovodikom je z zakonom prepovedana. Toda obdobje zastrupljanja (ne le lisic, temveč tudi orlov, krokarjev, divjih prašičev,

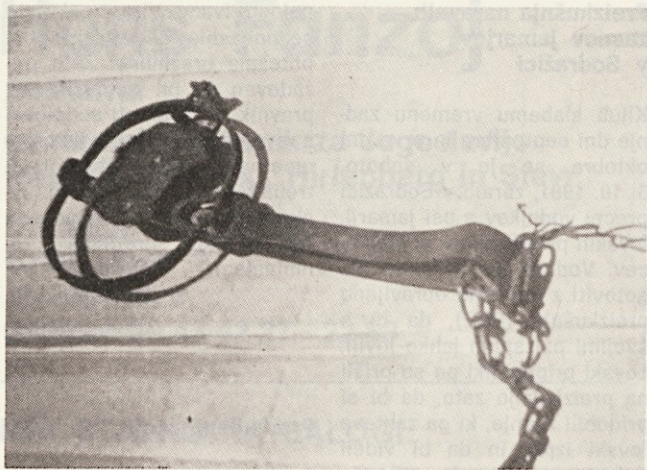
Zelo močna past dvigalka s pripravo za napenjanje, kakršne izdeluje kovač Karel Dornik v Ločici pri Polzeli

medvedov in ... celo otrok!!) je bilo le dovolj dolgo, da je lov s pastmi prišel skoraj povsem v pozabo, kar pa je škoda že zavoljo ohranjanja pozitivnih lovskih tradicij. Ustreznega načina lova s pastmi naš lovski zakon ne prepoveduje. Lovljenje s takimi pastmi, ki divjad v trenutku usmrtijo, je dovoljeno.

Potemtakem ni dovoljeno uporabljati pasti stopalk, pač pa pasti dvigalk, (ki se sprožijo, če divjad dvigne v pasti nastavljeno vabo). Take pasti kuje lovec in orodni kovač Karel Dornik v Ločici pri Polzeli. O njegovih pasteh sem napisal sestavek v Lovcu, št. 8, avgust 1978. Z Dornikom sem se jese-

Sedanji lovski zakon dovoljuje loviti lisico, kuni, dihurja in pižmovko samo s pastmi, ki divjad v trenutku usmrtijo. Ena takih pasti je Dornikova dvigalka za lisice

Past stopalka, ki se sproži, ko divjad stopi na njeno ploščo. Navadno za nogo ujeta divjad, včasih tudi nekaj dni, hudo trpi. Zato sedanji zakon lov s pastmi stopalkami prepoveduje

Foto J. Veber

ni letos zopet srečal. Mahnila sva jo na steklenico piva in beseda je dala besedo. Povedal mi je, da ne mara reklame, ker ima naročil za razna orodja prek glave. Pasti kuje bolj v veselje tistim redkim lovcem, ki se želijo posvetiti temu lovu v zimskih mesecih. Poleg tega pa želi s tem na svoj način prispevati k preprečevanju in zatiranju stekline. Zato posamezniku tu in tam skuje past svojega izuma, past, ki jo odlikuje izjemna moč njenega udarca.

Opozoril pa je na nekatere posebnosti: Vzmet pasti je tako močna, da nekaterim manj močnim lovcem povzroča težave pri nastavljanju (napenjanju). Zato je izdelal napravo, tudi lastne konstrukcije, za napenjanje vzmeti. S tem pripomočkom vsakdo brez težav past nastavi. S to napravo se lovec (človek) tudi lahko reši, če ga slučajno zgrabijo jeklene čeljusti. Past se sproži, če lisica poskusi v pasti nastavljeno vabo dvigniti (dvigalka), toda to bi se utegnulo tudi zgoditi, če bi človek (pri hoji) brcnil v vabo. ipd. Zato je tako past vsekakor treba nastaviti na tako mesto, kjer ni možno, da bi nanjo stopil oz. vanjo brcnil človek (v decembru, januarju in februarju ni gobarjev in nabiralcev drugih gozdnih plodov). S tako pripravo za napenjanje sedaj opremi vse pasti, ki jih da iz rok.

Karel Dornik mi je tudi povedal, da je en sam lovec na

tako past že ulovil 29 lisic, drugi 18 itd. Za vabo se uporabi košček odrte mačke ali riba. Jaz bi k temu pripomnil, da je veliko opisov, kako pripraviti vabo in kako loviti s pastmi, v letnikih Lovca še izpred vojne.

Še tole zanimivost mi je povedal: Pri zelo nizkih temperaturah, izpod — 25 stopinj Celzija, se jeklo tako stisne, zgosti, da napeta vzmet utegne počiti. Zato ob takih temperaturah ostanite raje doma na zapečku in ne nastavlajte pasti!

Janko Perat

Z očkom na race

Rada hodim z očkom na lov. Posebno rada pa grem z njim na Slivniško jezero loviti ribe. V popoldanskem času se je pripeljal prijatelj Tonči z lovcem in vsi skupaj smo se odpeljali z avtom po dolini prek Šentjurja do Slivniškega jezera. Po lepi vijugasti asfaltni cesti, ki vodi od Slivnice proti Loki, smo kmalu prispeli h gornjemu delu jezera. Pogled se nam je ustavil na vodni gladini, ki se je zelo povečala zaradi dolgotrajnega jesenskega dežja. Lovci so se takoj dogovorili, kako se bo lov začel.

Z očkom sem stala ob robu jezera ter občudovala množico rac ter druge vodne perjadi. Ponudil se nama je tudi redek prizor: iznenada se je na obzorju pojavil kragulj, ki je lovil raco. Kmalu zatem je počil strel iz očkove puške in kragulj je odletel proti gozdu na robu jezera.

Dan se je hitro nagibal h kraju in končali smo z lovom. Želim si še podobnih lepih doživetij na lovu.

Ivica Mešiček

Lovska kinologija

Republiška in lokalna tekma po krvnem sledu

Lovsko kinološko društvo Gorenjske je 5. 9. 1981 priredilo na Prtovču (LD Železniki) republiško in lokalno tekmo lovskih psov po krvnem sledu. V sklopu te prireditve je bila isti dan tudi preizkušnja naravnih zasnov (PNZ) za pse krvosledce.

Čeprav so vodniki prijaviili na republiško tekmo 14 psov, jih je tekmovalo le 11. Lokalne tekme so se udeležili 4 vodniki s psi, PNZ pa 2 vodnika s psoma. Skupno je sodelovalo 17 psov, od katerih je bilo uspešnih 16. Le ena hano-vrska barvarka ni pokazala zahtevanega vedenja ob mrtvi divjadi.

Krvne sledove so položili s pikljanjem že dan pred prireditvijo, v dolžini 800 m, za PNZ pa sta bila krvna sledova dolga le po 400 m. Za sledove so uporabili jelenjo kri.

Na republiški tekmi so bili najuspešnejši:

1. mesto je osvojil bavorski barvar Capi Blegoški, JRBb 60017, vodil ga je Janez Per-

Del udeležencev republiške in lokalne (gorenjske) tekme po krvnem sledu na Prtovču. Tretji z desne Janez Pernat z republiškim prvakom Capijem Blegoškim in tretji z leve Tomaž Pirih z gorenjsko prvakinja Almo.

Foto A. Mlakar

nat. Pes je zbral 156 točk in prejel I. a oceno.

2. mesto je osvojil hanovrski barvar Ari, JRHb 60019, vodnik Srečko Pintar. Pes je zbral 152 točk in prejel I. b oceno.

3. mesto je zasedel bavarski barvar Boško, JRBb 60034, ki ga je vodil Alojz Krek. Zbral je 128 točk in prejel I. c oceno.

Uspehi na lokalni tekmi:

1. mesto je dosegla brak-jazbečarka Alma, JRBj 60866, ki jo je vodil Tomaž Pirih iz Tržiča. Psica je zbrala 136 točk in prejela I. oceno.

2. mesto je pripadlo brak-jazbečarju Brinu, JRBj 61472, ki ga je vodil Igor Kopač iz Škofje Loke. Zbral je 116 točk in prejel II. a oceno.

3. mesto je osvojil brak-jazbečar Amor, JRBj 60898, vodnik Jože Hauptman. Pes je za delo dobil 112 točk in II. b oceno.

PNZ sta opravila oba krvosledca. Boljši je bil bavarski barvar Cer, JRBb 60138, ki ga je vodil Mirko Fras. Zbral je 136 točk in prejel II. oceno. Hanovrska barvarka Drina, JRHb 60073, ki jo je vodil Niko Mrak, pa je zbrala 72 točk in prejela III. oceno. Vsi psi so zanesljivo obvladali »odložitev s strelomirnostjo«. Pri delu po krvnem sledu je veliko pozornost pritegnil prvouvršeni bavarski barvar Capi Blegoški, katerega lastnik in vodnik je Janez Pernat.

Pes je sled izdeloval brez slednega jermena, počasi, preudarno in zanesljivo. Gibal se je le 5 m pred vodnikom. Zaradi svojih kvalitete je prejel tudi najboljšo oceno.

Prireditve se je udeležilo veliko število lovcev-kinologov in lovskih pripravnikov. Zanimanje je bilo še toliko večje, ker tovrstne kinološke tekme v Selški dolini doslej še ni bilo.

Organizacija prireditve je bila izvrstna, za kar gre vse priznanje pripravljalnemu odboru. Za uspeh ima zasluge tudi LD Železniki, ki je v ta namen odstopila del svojega lovišča in tudi pomagala pri izvedbi prireditve.

Zaključek z razglasitvijo uspehov je bil ob 15. uri v lovski koči LD Železniki.

Prvi trije uvrščeni na obeh tekmah so prejeli pokale, vsi drugi nastopajoči pa spominke plakete (diplome).

Prehodni pokal Lovskega kinološkega društva Gorenjske je za leto 1981 prejel Tomaž Pirih oz. njegova brak-jazbečarka Alma iz Tržiča. Ob tej priložnosti so podelili tudi kinološka odlikovanja 7 zaslužnim kinološkim veteranom.

Na tekmah in PNZ so ocenjevali kinološki sodniki: Stane Hribnik, Alojz Mlakar, Jože Vester, Zdravko Kosmač, Henrik Vadnov, Leo Fabiani in podpisani.

Tine Hafner,
kinol. sodnik

Preizkušnja naravnih zasnov jamarjev v Sodražici

Kljub slabemu vremenu zadnje dni septembra in prve dni oktobra se je v soboto, 3. 10. 1981, zbralo v Sodražici precej vodnikov s psi jamarji, lovskih pripravnikov in gledalcev. Vodniki so si hoteli zagotoviti z uspešno opravljeno preizkušnjo (PNZ), da bi s svojimi psi sploh lahko lovili. Lovski pripravniki pa so prišli na preizkušnjo zato, da bi si pridobili znanje, ki ga zahteva lovski izpit, in da bi videli delo psov jamarjev, če in kako so kos svojim nalogam. Prireditve je potekala uspešno. Vodniki so prijavi in tudi privedli 12 psov: 7 jazbečarjev in 5 lovskih terierjev. Ker je pogoj za pristopitev na PNZ telesna ocena, so morali biti pred preizkušnjo še telesno ocenjeni: 2 jazbečarja in 1 lovski terier. Vsi so dobili pozitivne ocene.

Pse sem ocenil — tako telesno kakor tudi njihovo delo na preizkušnji — podpisani, ob pomoči sodniškega pripravnika Tomaža Burazerja. Preizkušnjo naravnih zasnov (PNZ) je uspešno opravilo 11 psov: 4 lovski terierji (1 z II. oceno, 3 s III. oceno) in 7 jazbečarjev (1 z II. oceno, 6 s III. oceno). Preizkušnje ni opravil 1 lovski terier.

Vse priznanje organizatorju prireditve LKD Kočevje in ki-

nologu Ivanu Virantu, ki sta se potrudila, da je prireditve potekala brezhibno. Zelo prizadeven je bil sodniški pripravnik, ki je hkrati sodeloval s svojo udomačeno lisico v umetnem rovu. Pohvaliti je treba tudi vodnike psov in lovške pripravnike, ki so prireditve vseskozi spremljali z zanimanjem.

Vinko Foršček,
kinol. sodnik

Predvidena legla

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 27. 11. Rejec Stane Lesjak, Petrovče 138, Celje.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJki):

Leglo 4. 11. Rejka Ana Sepe, Preradovičeva 34, Ljubljana.

Irski setri (JRIS):

Leglo 13. 9. Rejec Janez Požar, Lebanova 33, Novo mesto.

Kinološka zveza Slovenije

TRETIJČ PO LOVSKIH SMUČINAH V HOTEDRŠICI

Pod tem naslovom organizira LD Hotedršica tekmovanje v smučarskih tehnikah za člane lovskih družin in lovce gojitvenih lovišč ter tudi za nelovce in nelovke. Namen tekmovanja je popularizirati smučanje med lovci za učinkovitejšo pomoč divjadi v stiski, pri krmiljenju, za nadziranje lovišč pozimi in za usposabljanje lovcev smučarjev v SLO.

Dolžina smučin za tekmovalne skupine do 30, 40, in do 50 let bo 20 km, za tekmovalne skupine nad 50 let pa 15 km. Nelovci in nelovke, rekreativci in rekreativke, bodo tekmovali na 15 in 20 km dolgi progi.

Tekmovanje bo v nedeljo, 24. januarja 1982, v Hotedršici, s pričetkom ob 10. uri. Po tekmovanju razglasitev zmagovalcev in podelitev nagrad v Kulturnem domu v Hotedršici.

Prijavnice za tekmovanje bodo objavljene v decembrski številki Lovca.

Število tekmovalcev iz ene LD je neomejeno. Prijave sprejemamo do 20. januarja 1982 na naslov: Lovska družina Hotedršica, 61372 Hotedršica. Skupaj s prijavo pošljite kopijo odrezka o plačani prijavnini, ki je za

vsakega tekmovalca 200 dinarjev. Prijavnino nakažite na naslov: LD Hotedršica, 61372 Hotedršica, žiro račun št.: 50110-679-87402.

Nagrade:

Zmagovita LD prejme prehodni pokal pokroviteljice AGROTEHNIKE-GRUDE, LJUBLJANA.

Pokale prejmejo tudi: najboljši tri LD in zmagovalci v vsaki kategoriji. Tekmovalci, ki se v svoji kategoriji uvrste na I., II. ali III. mesto, prejmejo zlato, srebrno ali bronasto medaljo. Vsi udeleženci teka prejmejo spominsko značko, bilten in lovski golaž.

Prenočišča bodo proti poprejšnji rezervaciji na voljo v hotelih: »Kranj« — Logatec, »Bor« — Črn vrh nad Idrijo, »Nanos« — Idrija.

Organizator si pridržuje pravico, da v primeru neustreznega vremena (premal ali preveč snega ipd.) lahko preloži tekmovanje na drug dan. Morebitna sprememba datuma bi bila objavljena 23. januarja 1982 prek ljubljanskega radia in v časopisu Delo.

Podrobnejše informacije lahko dobite po telefonu: (061) 769 017, Vlado Puc.

LD Hotedršica, prireditveni odbor

Hans Fanzo

puškarna

generalni zastopnik za Jugoslavijo
tovarn Swarovski, Hirtenberg in Steyr

Borovlje — Ferlach,

Griesgasse 1

AVSTRIJA

telefon: 99 43 42 27 - 22 83

IMA STALNO NA ZALOGI:

- modernizirane dvoglede 7×42 MDV in 10×40 MDV (MDV = naravnane vsake priročne leče posebej),
- odlične dvoglede, tudi z gumijasto oblogo in nastavitvijo ostrine za vsako oko posebej, 7×42 MDV GA in 10×40 MDV GA,
- najkakovostnejše monokularne daljnoglede (spektive) z gumijasto oblogo, 30×75 ,
- strelne daljnoglede, jeklene in iz lahke kovine od 4×32 do 6×42 ,
- najnovejša daljnoglede NOVA
in municijo Hirtenberg ter puške Steyr-Mannlicher.

Tradicionalne, kakor ime, so tudi 100-letne izkušnje tovarne orožja Steyr, ki je ena izmed najbolj znanih tovarn te vrste na svetu.

Puška MANNLICHER — LUXUS, s težo 3,49 kg, je tako lahka predvsem zaradi svoje dovršene oblike in tehnike. Izvrstno strelno sposobnost pa ima zlasti zaradi hladno kovanih cevi.

Ročica zaklepa je sedaj priročnejša in tek zaklepa še mehkejši kakor pri prejšnjih manlihericah. Nabojnik je jeklen in kot posebnost izdelan po želji tudi za 6 nabojev, kar pride zlasti v poštev na skupnih lovih, npr. na divje prašiče. Nabojnik se polni s pritiskom na naboje od zgoraj.

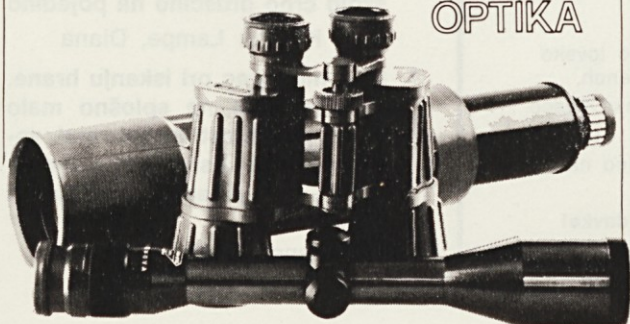
Repetiranje — potiskanje nabojev v nabojišče in izmetavanje tulcev je lahko in tiho.

Stalno tudi na zalogi:

243 Winchester, $6,5 \times 57$, $5,6 \times 57$, 7×64 , 30—06, od junija letos pa tudi 7 mm Remington Magnum 8×68 S.

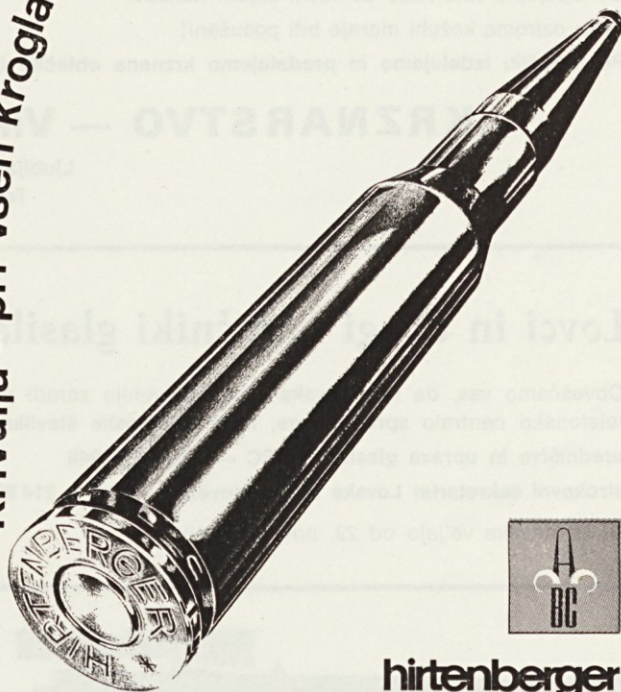
POPOLNOST, PRECIZNOST IN USKLAJENOST CELOTNE LOVSKE OPTIKE

SWAROVSKI
OPTIKA

Krivulja - pri vseh kroglah skoraj enaka, toda mi govorimo

O učinku

hirtenberger

kajti v učinkovitosti je razlika odločilna.

Hirtenbergova krogla ABC je izdelana iz tombaka.

Zaradi svojstvene konstrukcije se kegljasta krogla v telesu divjadi sistematično odpre na štirih delih in oblikuje:

programirano, pravilno, ostrorobo in tudi drugače stabilno rozeto s premerom do $2\frac{1}{2}$ kalibra.

V primerjavi z dosedanjimi krogli Hirtenbergova ABC obdrži do 90 % teže. Navadne krogle z delnim plaščem obdrže le 30 % svoje teže, večji del se v telesu divjadi razleti v drobce. Zaradi izjemne konstrukcije pa 10,0-gramska Hirtenbergova ABC po zanesljivem izstrelu še vedno tehta 9 gramov. S tem so pri Hirtenbergovi ABC krogli raznih kalibrov dosegli idealno sorazmerje njene teže in kalibra.

Orožje pošiljamo v SFR Jugoslavijo po pošti neposredno na naslov naročnika ob predhodni predložitvi kopije jugoslovanskega dovoljenja za nabavo orožja.

NAJNIŽJE IZVOZNE CENE!

STROJIMO IN ODKUPUJEMO KOŽUHOVINO DIVJADI

kožuhe kun, lisic in divjih zajcev

Odkupujemo tudi kože domačih zajcev-kuncev.

Kože oziroma kožuhi morajo biti posušeni!

Po naročilu izdelujemo in predelujemo krznena oblačila in krzna vseh vrst.

KRZNARSTVO — Viktor Berič

Ljubljana, Komenskega 36

Telefon (061) 320 556

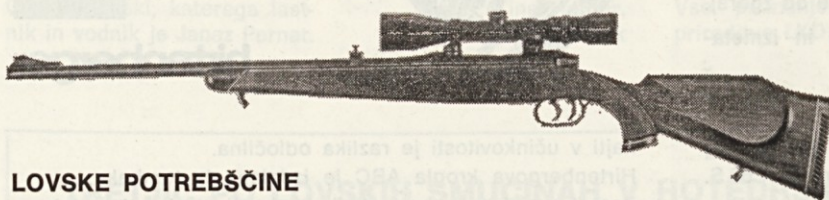
Lovci in drugi naročniki glasila LOVEC!

Obveščamo vas, da ima Lovska zveza Slovenije zaradi priključitve na novo telefonsko centralo **spremenjene, nove telefonske številke**:

uredništvo in uprava glasila LOVEC — (061) 214 948

strokovni sekretariat Lovske zveze Slovenije — (061) 214 950 in (061) 214 947.

Nove številke veljajo od 29. novembra 1981.

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

Telefon: 04 356/360

Stalno imamo na zalogi in vam nudimo:

- krogelne naboje vseh vrst RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington,
- šibrene trap naboje Hirtenberg po posebnih cenah pri nabavi večjih količin,
- puške Steyr-Mannlicher po posebno ugodnih izvoznih cenah,
- lovske dvoglede in strelne daljnoglede s kakovostno avstrijsko lovsko optiko znamke Swarovski — po posebno ugodnih izvoznih cenah,
- poceni japonske lovske dvoglede in strelne daljnoglede znamke Tasco in cenejše.

Imamo veliko izbiri raznega lovskega in športnega orožja — stalno na zalogi 70 do 80 pušk.

Pri izvozu v Jugoslavijo povrnemo 18 % avstrijskega prometnega davka!

Odkupujemo stare puške petelinke.

MALI OGLASI

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in — podstavke, na katere pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno razpošiljam po pošti (po povzetju). — **Vojin Pejčič, Kolodvorska bb, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

Prodaj puško šibrenico brezpetelinko, kal. 16 — 16, z dodatnim priborom. — **Štefan Trčak, Meljski dol 26, 62000 Maribor, telefon (062) 27 771.**

Prodaj nemško ostrodlako ptičarko, staro 15 mesecev. — **Anton Macele, Krožna pot 16 (Hrušica), Ljubljana.**

Prodaj novo TRAP puško Fabarm. — **Stanko Uršič, Štorje 65, 66210 Sežana.**

Prodaj češko kombinirano puško — z daljnogledom. — Informacije dobite vsak dan na mojem domu. — **Ivan Fajt, Merljaki 48, 65292 Renče.**

Prodaj leglo ostrodlakih nemških ptičarjev, starih po dva meseca. Oče mladih psov uvožen iz ZR Nemčije. **Prodaj tudi psico iste pasme,** staro dve leti in pol, s telesno oceno prav dobro. Psica za lov odlična. — **Banski (Bele) Mihovil, 42000 Varaždin, Ulica Labinska 2, telefon (042) 21 02.**

Kupim dva sledoglasna goniča (enega za divje prašiče, enega za zajce). Pogoji, da se oglašita na svežem sledu, preden dvigneta divjad, in nato glasno gonita. Obvezen preizkus. — **Šavle Gverino, Seča 52, 66320 Portorož.**

Prodaj skoraj novo boroveljsko (Sodja) tricevko, kal. 12 — 12/7 × 65 R, s strelnim daljnogledom Kahles 6 × 42, **prodaj tudi nerabljeno lovsko karabinko** — Kranj, kal. 8 × 57 IS, s strelnim daljnogledom 4 × 32. — Informacije po telefonu (061) 267 397.

SLIKE NA OVITKU — 395. STRAN:

4. **Novembrske slane so poparile trave in zeli, zelena barva v naravi se umika rumeno rjavi. Zato srnjad že pričinja objedati gole grme, katerih vejice bodo čez zimo glavni del njene prehrane.**

Foto Janez Papež, Diana

5. **Stara košuta**

Foto Janez Papež, Diana

6. **Krokar je odkril mrhovino in vabi svojo črno družino na pojedino**
Foto Konrad Lampe, Diana

7. **Divji merjasec pri iskanju hrane. Vendar letos na splošno malo najde pod hrasti in bukvami, veliko pa pod kostanji in v sadovnjakih opuščenih hribovskih kmetij.**

Foto Janez Papež, Diana

stano

vanje

varče

Stanovanjski informativni center
61000 Ljubljana
Šubičeva 2

stanovanjsko komunalna banka ljubljana

telefon: (061) 24 511, 23 671, 20 498, 25 152
Šubičeva 2
61000 Ljubljana
telex: 31606 LB SP

Linhartova 13
61000 Ljubljana
telefon: (061) 349 961, 349 963

Delovna enota Kamnik
Tomšičeva 1
61240 Kamnik
831 460, 831 039
telefon: (061) 831 460, 831 039

Delovna enota Kočevje
Trg zborna odposlancev
61330 Kočevje
telefon: (061) 851 822

Ekspozitura Cerknica
Cesta 4. maja 51
61380 Cerknica
telefon: (061) 791 105